

KYMMENEN VUOTTA VASTAVIRTAAN

KYMMENEN VUOTTA VASTAVIRTAAN
-Miksi järjestää ilmaisfestivaaleja?

Aapo Kivenmaa
Maisterin tutkinnon opinnäyte

2013

Creative Business Management -maisteriohjelma

Porin taiteen ja median laitos
Taideteollinen korkeakoulu
Aalto Yliopisto

Tekijä Aapo Kivenmaa

Työn nimi Kymmenen vuotta Vastavirtaan – Miksi järjestää ilmaisfestivaaleja?

Laitos Porin taide ja media

Koulutusohjelma Creative business management

Vuosi 2013

Sivumäärä 51

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Kymmenen vuotta Vastavirtaan on tutkimus festivaaleista, erityisesti ilmaisfestivaaleista ja niiden järjestäjistä ja järjestämisen taustalla piilevistä syistä. Tutkimuksen idea syntyi kun kesällä 2012 teimme ystäväni kanssa dokumentin järjestämästämme Vastavirtarock –festivaalista. Dokumentin käsikirjoituksen teon yhteydessä heräsi useita kysymyksiä ilmaisfestivaalien järjestämisestä ja tällä tutkimuksella pyrin ainakin osittain vastaamaan kysymyksiin, päällimmäisen kysymyksen ollessa ”Miksi järjestää ilmaisfestivaaleja?”

Työni alussa keskitytään lähdekirjallisuuden varassa lähinnä itse festivaaleihin käsitteenä, koska ennen haastatteluja ja itse ilmaisfestivaaleja käsitellessä perehdytään itse festivaalien olemukseen, erityyppisiin järjestäjiin ja tahoihin jotka festivaaleja järjestävät ja miten. Lisäksi tehdään katsaus festivaalien olemukseen ja ytimeen sekä siihen miksi festivaaleja ylipäättään on olemassa ja mitä festivaalit ihmisille merkitsevät. Tutkimuksen aiheena ovat nimenomaan rockfestivaalien järjestäjät, näin ollen työssä käsitellään erityisesti rockfestivaalien ydintä, merkitystä ja rockfestivaalia tuotteena.

Festivaalit ja etenkin rockfestivaalit luovan talouden kentällä muodostavat erikoisen ilmiön, jonka keskiössä on aineettomaan hyödykkeeseen perustuva vetovoima, joka sitten ihmisten ja organisaation avulla ja tuotannolla muutetaan elämystuotteeksi, jota ihmisten on mahdollista kuluttaa. On pitkälti tuotantokoneiston ja organisaation tavoitteista, toimintamalleista ja motiiveista kiinni, halutaanko festivaalilla tuottaa taloudellista hyötyä ja voittoa, onko kyseessä yhteiskunnan tarjoama julkishyödyke vai onko kyseessä oman itsensä toteuttaminen vapaaehtoisesti ja samalla mahdollisen yhteisen hyvän luominen.

Työni varsinainen lähdeaineisto on kerätty haastattelemalla kolmen eri Satakuntalaisen ilmaisfestivaalin järjestäjiä. Haastatteluaineiston perusteella olen pyrkinyt luomaan kokonaiskuvan siitä miksi ja minkä syiden vuoksi ihmiset haluavat järjestää ilmaisfestivaaleja vailla minkäänlaista korvausta. Haastattelujen vastaukset olen pyrkinyt jakamaan loogisiin teemoihin ja analysoimaan vastauksia sopivaksi katsomani kirjallisuuden kautta. Haastateltavien vastaukset olivat suurelta osin lähes identtisiä. Tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä pystytään mahdollisesti käyttämään myös muuta vastaavanlaista vapaaehtoistoimintaa tutkittaessa.

Kymmenen vuotta Vastavirtaan – tutkimukseen liittyy erottamattomana osana myös samanniminen dokumentti, koska idea tutkimukseen lähti dokumentin teosta ja tutkimuksen tekijä kertoo dokumentissa omia näkemyksiään samoista asioista kuin mitä tutkimukseen haastateltaviltakin kysyttiin. Dokumentti .mov -formaatissa fyysisen tutkimuksen takasivulla. Dokumentti katsottavissa myös Internetistä osoitteesta: www.vimeo.com/54952245

Avainsanat festivaalit, voittoa tavoittelematon, non-profit, ilmaisfestivaali, dokumentti, vapaaehtoistyö, elämystuote

SISÄLLYSLUETTELO

1. Aluksi	6
2. Festivaalit luovan talouden kentällä.....	8
2.1 Festivaalit ja määritelmä	8
2.2 Festivaalien järjestäjät ja rahoitus	10
2.3 Festivaalien erot toimintamalleissa	11
2.4 Kolmas sektori festivaalien järjestäjänä ja hybriditalous.....	13
2.5 Rockfestivaalit elämystuotteena	15
3. Haastattelun toteutus ja haastateltavat	17
3.1 Kysymykset ja haastattelu	17
3.2 Klustermus	19
3.3 Kelorock	20
3.4 Vastavirtarock	21
4. Haastattelun purku ja analyysi	22
4.1 ”Piti saada oma keikka” – Itsensä toteuttaminen ja luova toiminta.....	22
4.2 ”Ketä tätä sit tekis jos ei ite tekis” – Paikallisuuden tukeminen ja jatkuvuus.....	25
4.3 ”Halutaan tehdä semmosta hyvää mihin me ite haluttais mennä” – Tavoitteena hyvä tapahtuma ja hyvä olo	28
4.4 ”Kyl se vaatii tommosen tietyn porukan siihen” – Festivaalin järjestämisen sosiaalinen ulottuvuus	30
4.5 ”Optimaalinen tilanne on se et kaikilla on vitun hienoa” – Solidaarisuutta ja ilmaista kulttuuritarjontaa	33
4.6 ”Ei niitä selkääntaputuksia tarvita” – Palautteen ja arvostuksen merkitys ilmaisfestivaalijärjestäjille	37
4.7 ”Olis paljo kalliimpaa järkätä se maksullisena” – Ilmaisuus ja syyt	40
4.8 ”Oppinu et jaksaa kantaa helvetin raskaita tavaroita” – Festivaalijärjestämisen hyödyt	42
5. Lopuksi	46
Lähteet.....	49
Liitteet	50

1. Aluksi

Idea opinnäytetyötäni varten alkoi itää toukokuussa 2012, kun ystäväni Jussi Kosonen ilmoitti haluavansa tehdä loppu-työkseen Satakunnan Ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmaan dokumentin järjestämästämme Vastavirtarock ilmaisfestivaalista. Sikäli aika dokumentille oli otollinen, koska kyseessä oli järjestyksessään kymmenes Vastavirtarock ja niin sanottu juhlavuosi. Lähdin mukaan projektiin innolla, koska dokumentin tekeminen harrastamastaan asiasta vaikutti erittäin miellyttävältä. Työnjako oli alusta asti selvä ja minun harteilleni tulisi dokumentin käsikirjoitus sekä tuottaminen yhdessä Jussin kanssa. Loppujen lopuksi Jussi hoiti kaiken liikkuvaan kuvaan liittyvän ja leikkauksen. Suunnittelua ja tuotantoa teimme yhteistyössä, joskin niin että ideoimme ja keskustelimme yhdessä eri vaihtoehtoja ja Jussi kuitenkin teki lopulliset ratkaisut eri asioiden suhteen. Lopuksi päädyimme myös itse äänittämään käsikirjoitetun puheen sekä myös soittimme, sävelsimme ja äänitimme dokumentissa käytetyt musiikit itse. Henkilökohtaisesti itse olen tyytyväinen ”Kymmenen vuotta Vastavirtaan” – dokumenttiin, koska mielestäni samalla kun se tavoittaa festivaalimme hengen, niin dokumentti on myös tehty samalla tinkimättömällä tee-se-itse-asenteella kuin festivaalimme.

Dokumentin teon ja käsikirjoituksen suunnittelun aikana alkoi mielessäni pyöriä kysymyksiä, koska luonnollisesti käsikirjoitusta laatiessani jouduin pohtimaan ja tarkastelemaan omia motiiveja ja syitä miksi festivaalia järjestetään ja vielä täysin ilmaiseksi ja talkoovoimin. Kysymyksiin vastatakseni tuntui luonnolliselta tehdä dokumentin oheen tutkimus ilmaisfestivaalienjärjestäjistä ja syistä toimia sekä työskennellä jonkin asian eteen ilmaiseksi vailla taloudellista hyötyä. Tutkimuskysymys alkoi täsmentyä ja loppujen lopuksi tuntui mielekkäältä tehdä tutkimusta aiheesta joka kiinnosti ja toisaalta oli myös hyvin lähellä itseä.

Tutkimuksen tekoa suunnitellessani oli alusta asti selvää, että tulisin haastattelemaan muutamia ihmisiä, joiden tiedän järjestävän samanlaisia, samalla tyylillä ja samalla asenteella toteutettavia tapahtumia kuin Vastavirtarock. Onneksi vuosien mittaan on tutustunut samanhenkisiin ja samoja asioita harrastaviin ihmisiin, joten haastateltavien löytäminen ei juuri tuottanut ongelmia ja alusta asti tiesin keitä haastattelisin. Oletuksenani oli, että haastatteluaineiston kerättyäni alkaisin tutkia ja analysoida haastateltavien kertomuksia ja vastauksia kysymyksiini psykologiasta tuttujen eri motivaatioteorioiden kautta ja näin yrittäisin selittää ihmisen toimintaa ja syitä tehdä jotakin, tässä tapauksessa järjestää ilmaisfestivaaleja talkootyönä. Haastattelukysymykset laadin melko pitkälti oman intuitioni varassa ja niin, että saisin mahdollisimman paljon tietoa eri asioista joita ilmaisfestivaalien järjestämiseen liittyy.

Haastatteluaineiston kerättyäni, litteroituani ja analysoituani totesin, että aihe ja selitykset sekä asiaan liittyvät teemat ovat huomattavasti laajempia ja sellaisia, että haastattelujen perusteella olisi täysin turha lähteä analysoimaan ihmisten syitä toimintaan pelkästään motivaatioteorioiden kautta. Lisäksi, koska kyseessä ei ole psykologian oppiaineeseen liittyvä tutkimus tuntui ajatus muutenkin hieman turhalta. Huomasin myös, että haastatteluissa tuli esille paljon asioita joita en itse ollut osannut ajatella ollenkaan, tutkimus näin ollen siis tuotti ainakin henkilökohtaisella tasolla uutta materiaalia ja sai minut ajattelemaan asioita laajemmin.

Haastatteluja analysoidessani huomasin tiettyjen asioiden toistuvan kaikkien haastateltavien kertomana ja näin ollen päätin jakaa haastatteluaineiston kahdeksan eri loogisen teeman alle, jonne sitten poimisin asioita ja analysoisin haastateltavien kertomuksia. Samalla huomasin myös, että tutkimuksen aiheena ei ole yksin toiminnan syyt ja syyt ilmaisfestivaalien järjestämiseen vaan aiheesta tuli laajempi. Tutkimuksen kohteeksi päätyivät samalla ilmaisfestivaalien järjestäjät kokonaisuudessaan eivätkä pelkästään vain toiminnan syyt. Laajemmin haastatteluaineiston pohjalta käsitellään myös festivaalijärjestäjien ajatuksia yhteiskunnallisesta vastuusta ja solidaarisuudesta, kulttuuritoiminnasta, sosiaalisista suhteista, järjestämisen myötä saavutetuista henkilökohtaisista eduista, kulttuurialan liiketoiminnasta sekä oman toiminnan merkityksestä paikallisessa kontekstissa.

Vaikkakaan kysymys pienistä ilmaisfestivaaleista ja niiden järjestäjistä ei ole kansantaloudellisesti tai edes taloudellisesti mitenkään merkittävä, niin koen silti tutkimuksen perimmäisen kysymyksen olevan hyvin merkittävä. Miksi ihminen toimii, tekee töitä ilmaiseksi, osallistuu vapaaehtoistoimintaan sekä talkoisiin taiteen, kulttuurin tai vaikkapa urheilun parissa? Mitkä ovat ne syyt ja motiivit toteuttaa ilmaiseksi asioita ja tapahtumia joista ainakin periaatteessa voisi halutessaan saada rahaa? Vaikka tutkimukseni keskittyy vain hyvin marginaaliseen osaan tätä eräänlaista vapaaehtoistoimintaa toteuttavien joukkoon, on mielestäni syytä olettaa, että keräämäni ja analysoimani aineisto vastaa ainakin tietyin osin kysymykseen miksi toimia ja toteuttaa itseään vailla toivoa ja oletusta taloudellisesta palkkiosta.

Miettikää kuinka suuri osa nykyään tuotetusta taiteesta, musiikista, kulttuurista, ohjelmistoista, peleistä ja muusta erilaisesta sisällöntuotannosta tuotetaan täysin vapaaehtoisesti ja ilman odotuksia taloudellisesta hyödystä? Uskaltaisin väittää, että nykyisellään melko suuri osa ja tällä tuotannon määrällä saattaa jo olla jonkinlaisia vaikutuksia jopa kansantaloudellisessakin mielessä. Tätä taustaa vasten tutkimukseni ja sen tuottamat tulokset saattavat olla erittäinkin hyödyllistä tietoa tulevaisuudessa.

Työni ensimmäisessä osassa keskitytään lähdekirjallisuuden varassa lähinnä itse festivaaleihin käsitteenä, koska ennen haastatteluja ja itse ilmaisfestivaaleja käsitellessä on hyvä perehtyä itse festivaalien olemukseen, erityyppisiin järjestäjiin ja tahoihin jotka festivaaleja järjestävät ja miten. Lisäksi on hyvä tehdä katsaus festivaalien olemukseen ja ytimeen sekä siihen miksi festivaaleja ylipäättään on olemassa ja mitä festivaalit ihmisille merkitsevät. Ja koska tutkimuksen aiheena ovat nimenomaan rockfestivaalien järjestäjät, käsittelen myös erityisesti rockfestivaalien ydintä, merkitystä ja rockfestivaalia tuotteena.

2. Festivaalit luovan talouden kentällä

2.1 Festivaalit ja määritelmä

Festivaalien ja tapahtumien käsitteitä määritellään useissa yhteyksissä monin eri tavoin. Festivaalia ja tapahtumaa yhdistää se, että molemmat ovat ajallisesti rajoitettuja yleisötilaisuuksia. Eroina tapahtuman ja festivaalin välillä on kuitenkin se, että festivaalia voidaan pitää vuosittain tai harvemmin toistuvana tapahtumana, mutta esimerkiksi tapahtuma saatetaan järjestää vain kerran. Näin ollen festivaali on aina tapahtuma, mutta kaikki tapahtumat eivät ole festivaaleja.^{1,2}

Englannin kielessä festivaali (festival) voidaan määritellä kulttuuri-antropologisesta näkökulmasta seuraavasti ”a sacred or profane time of celebration, marked by special observances”.³ Festivaalit juhlistavat yhteisön arvoja, ideologioita, identiteettiä ja jatkuvuutta.⁴ Modernimpi ja yksinkertaisempi määritelmä olisi ”themed, public celebration”.⁵ Yleisesti ja globaalisti voidaan festivaalien kuitenkin olevan sosiokulttuurisia käsitteitä joiden merkitys vaihtelee maittain.⁶

Suomen kielessä festivaalin käsite voidaan määritellä arjesta poikkeavaksi, taiteellisista esityksistä, yleisestä hurvittelusta ja ilonpidosta koostuvaksi juhlatapahtumaksi. Se voidaan ymmärtää yhdeksi sosiokulttuuristen aktiviteettien institutionalisointuneeksi muodoksi, yleisötilaisuudeksi, joka muodostaa kanavan kollektiivisesti jaetulle taiteelliselle, sosiaaliselle ja symboliselle viestinnälle.^{7,8}

Festivaalien perusominaisuuksia ovatkin ajallinen tilapäisyys, säännöllinen toistuvuus, julkisuus, sosiaalinen luonne (yhteisöllisyys ja kollektiivinen osallistuvuus), moniäänisyys, monimerkityksellisyys sekä sisällöllinen monimuotoisuus. Nykyään

1 Kainulainen 2005

2 Mossberg 2000

3 Falassi 1987 s.2

4 Getz ym. 2010

5 Getz 2005 s.21

6 Getz 2010

7 Kainulainen 2005

8 Getz 2005

kuitenkaan yhteisöllisyys perinteisessä muodossaan ei näyttele niin suurta osaa festivaalien luonteessa vaan kyse on enemmänkin symbolisesta yhteisöllisyydestä, joka syntyy pikemmin elämäntyylistä ja samaan kulttuuriseen genreen kuulumisesta kuin tiettyyn paikkaan tai sosiaaliseen ryhmään kuulumisesta. Voidaan näin ollen todeta, että festivaalin käsitettä ilmentää moni-ilmeisyys, ja sen sisään mahtuu mitä erilaisimpia kollektiivisia sosiokulttuurisia paikkaan sidottuja aktiviteetteja.⁹

Määritellään festivaali-käsitteenä sitten kuinka vain halutaan, niin kuitenkin kun festivaaleja tarkastellaan osana luovaa taloutta ja luovan talouden näkökulmasta, niin voidaan todeta festivaalien polttoaineena toimivan samojen tekijöiden ja asioiden kuin muillakin luovilla aloilla eli taiteen, kulttuuriperinnön, luovuuden ja innovoinnin. Kyse festivaalien ja muidenkin luovan talouden alojen kohdalla on kyseisten asioiden muuttamisesta tuotteeksi ja festivaalien tapauksissa eritoten juuri elämyksiksi.

Festivaalien teemoista ja päätuotteista Suomessa löytyy tietoa mm. Finland Festivalin vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan johon vastasi yhteensä 64 festivaalia. Kyselyyn vastanneiden festivaalien teemoina oli seuraavia: musiikki 62,5 %, monitaidefestivaali 12,5 %, teatteri ja kirjallisuus 6,25 %, tanssi 6,25 %, lasten ja nuorten festivaali 6,25 %, kuvataide 3,1 % ja elokuva 3,1 %.¹⁰ Kyselyyn eivät tietenkään ole osallistuneet kaikki Suomen festivaalit ja koska kysely on teetetty vain Finland Festivalin jäsenfestivaaleille, niin kysely ei mitenkään voi toimia validina läpileikkauksena kaikista Suomessa pidettävistä festivaaleista. Esimerkiksi Opetusministeriön selvityksessä Kulttuuritoimijoiden, luovan talouden ja palvelutuotannon toimintaedellytykset Suomessa alueittain on törmätty samaan ongelmaan ja havaittu kattavan tiedon saannin vaikeus, koskien kolmannen sektorin järjestämiä tai muuten aluepoliittisesti merkittäviä kulttuuritapahtumia. ”Katsauksessa käydyt tiedot eivät anna täysin kattavaa kuvaa kulttuuritoimijoiden tilasta alueilla. Esimerkiksi kolmannen sektorin toimintaa ei tilastoida riittävästi, jolloin osa alueellisesti merkittävästä ammatillisesta ja harrastajatoiminnasta jää pois tarkastelusta. Huomionarvoista on lisäksi se, että kulttuuritapahtumien määrä on tilastoitu Finland Festivals -kattojärjestön jäsenmääränä. Kaikki aluetalouden kannalta merkittävät tapahtumat eivät kuulu Finland Festivalsiin, joten monia merkittäviä kulttuuritapahtumia voi tilastoissa jäädä näkymättä.”¹¹ Finland Festivalin kyselyn vastaajista voidaan kuitenkin jossain määrin päätellä, että ainakin Suomessa musiikkiin keskittyvät festivaalit edustavat mitä todennäköisimmin suurinta osaa järjestettävistä festivaaleista.

9 Kainulainen 2005

10 Finland Festivals

11 Opetusministeriö 2011 s.3

2.2 Festivaalien järjestäjät ja rahoitus

Festivaalien järjestäjien ja järjestäjien taloudellisten lähtökohtien ja rahoituksen kirjo on moninainen. Donald Getz määrittelee ja jakaa festivaalit sekä niitä järjestävät tahot kolmeen eri ryhmään: julkiseen, voittoa tavoittelemattomaan ja yksityiseen. Julkisten eli julkisrahoitteisten festivaalien tarkoituksena on tarjota ihmisille vastinetta maksamistaan veroista ja julkisrahoitteisten festivaalien toteuttajana ja rahoittajana on useimmiten valtio, kunta tai edellä mainittujen perustama yhdistys tai säätiö. Julkisten festivaalien toimintaa ohjaa pitkälti poliittinen päätöksenteko ja julkisissa viroissa työskentelevät virkamiehet. Julkisten festivaalien menestymiseen, säilymiseen ja jatkuvuuteen vaikuttavat pitkälti vallalla oleva poliittinen tahtotila ja se kuinka kansalaiset kokevat kyseisten festivaalien palvelevan juuri heitä.¹² Hyvänä esimerkkinä julkisrahoitteisesta festivaalista Suomessa toimii Helsingin Juhlaviikot, jota järjestää Helsingin kaupungin perustama Helsinki viikon-säätiö. Helsingin Juhlaviikkojen rahoituksesta vastasivat esimerkiksi vuonna 2010 Helsingin kaupunki (41%) ja Opetus- ja kulttuuriministeriö(5%). Muita tulonlähteitä Helsingin Juhlaviikoilla ovat pääsylipputulot ja muut toiminnan tuotot (31%) sekä yritysysteistyö (23%).¹³

Voittoa tavoittelemattomat festivaalit järjestetään yleensä jonkin tietyn yhdistyksen tai tahon toimesta. Toiminta perustuu pitkälti järjestäjien yhteisiin tavoitteisiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Yhdistys tai taho näin ollen toimii saavuttaakseen jäsentensä yhteiset ja jaetut tavoitteet ja toimii jäseniänsä yhdistävien etujen saavuttamiseksi. Yhdistysten jäsenenä oleminen ja yhteisten etujen eteen työskenteleminen perustuu muodollisesti vapaaehtoisuuteen, vaikkakin sosiaalinen paine saattaa usein olla huomattava toimintaan osallistumiselle ja toiminnan jatkamiselle vuosi vuoden jälkeen. Sosiaalinen paine muodostuu yleensä samojen kiinnostuksen kohteiden, tuttava- ja ystäväpiirin sekä harrastusten jakavan ryhmän yhteydessä. Yhdistysten järjestämien voittoa tavoittelemattomien festivaalien toimintaa ohjaa ja johtaa yhdistyksen sisällä tapahtuva demokraattinen päätöksenteko. Usein yhdistyksillä on myös palkattuna työntekijöitä tiettyjen festivaalien ja toimintojen järjestämiseen. Voittoa tavoittelemattomien festivaalien menestymiseen ja jatkuvuuteen vaikuttavat pitkälti taloudellisen kannattavuuden lisäksi myös yhdistyksen jäsenten festivaalien järjestämisestä saamat hyödyt ja uusien jäsenten hankkiminen.¹⁴ Voittoa tavoittelemattomat festivaalit sijaitsevat siinä mielessä mielenkiintoisessa rajapinnassa luovan talouden kentällä, sillä niiden rahoitus saattaa muodostua hyvinkin erilaisista lähteistä kuten esimerkiksi julkisista rahoittajista ja yritysysteistyöstä.¹⁵ Esimerkkeinä yhdistysten järjestämistä ja voittoa tavoittelemattomista festivaaleista Suomessa toimivat Selmu Ry:n (Seinäjoen elävän

12 Andersson & Getz 2009

13 Helsingin Juhlaviikot

14 Andersson & Getz 2009

15 Andersson & Getz 2009

musiikin yhdistys) järjestämä Provinssirock ja Joensuun Popmuusikot Ry:n järjestämä Ilosaarirock. Molemmat kuuluvat Suomen suurimpiin rockmusiikkiin keskittyneisiin festivaaleihin ja molempien edellä mainittujen yhdistysten säännöissä mainitaan seuraavaa: ”Yhdistyksen tarkoituksena ei ole voiton tai muun välittömän taloudellisen ansion hankkiminen toimintaan osallisille eikä sen toiminta saa muodostua pääasiassa taloudelliseksi.”¹⁶ ja ”Yhdistyksen tarkoituksena ei ole voiton tai muun taloudellisen ansion hankkiminen siihen osallisille.”¹⁷

Yksityiset festivaalit järjestetään lähtökohtanaan tuottaa voittoa ja järjestäjänä on yksityinen yritys. Yksityisten järjestämiä festivaaleja leimaa vahvasti liiketoiminnallinen ja markkinataloudelle ominainen suhde niin asiakkaisiin kuin alihankkijoihinkin. Tarkoituksena on tuottaa tuotteita ja palveluita asiakkaille voittoa tavoitellen. Tuotto onkin tärkein asia joka takaa yksityisten festivaalien jatkuvuuden, lisäksi korkeat tulot ja alhaiset kustannukset edesauttavat liiketoiminnan jatkuvuutta.¹⁸ Tunnetuimpia suomalaisia yksityisiä ja yritysten järjestämiä festivaaleja tällä hetkellä ovat Vantaan festivaalit Oy:n järjestämä Ruisrock Turussa ja 2000-luvulla Suomen suurin rockfestivaali RMJ (Raumanmeren Juhannus) jota järjesti RPR-Productions.

2.3 Festivaalien erot toimintamalleissa

Tommy D. Anderssonin ja Donald Getzin Ruotsissa tekemän tutkimuksen mukaan edellä mainitulla kolmella eri festivaali-tyypeillä ja niiden järjestäjillä on luonnollisesti eroja tavoitteissaan, sisällöissään, liiketoimintamalleissaan ja tulevaisuuden näkymissään. Anderssonin ja Getzin tekemä tutkimus on julkaistu vuonna 2009 ja tutkimusta varten he haastattelivat neljäätoista Ruotsin suurinta festivaalia, joista neljä oli julkista, seitsemän voittoa tavoittelematonta ja kolme yksityistä festivaalia. Tutkimuksessa käsiteltiin mm. festivaalien hallintoa, rakenteita ja sisältöä sekä myös tulevia muutoksia ja tulevaisuuden haasteita. Festivaalien laajentumisen näkökulmasta yksityiset festivaalit laajentuvat vain niin kauan kuin sillä on positiivinen vaikutus tulokseen, voittoa tavoittelemattomien festivaalien toiminta ei nimensä mukaisesti tähtää voittoon vaan festivaali voi laajentua ja järjestävä yhdistys voi levittää toimintaansa laajemmalle, vaikka taloudellista tuottoa ei olisikaan. Julkisten festivaalien tavoitteena on useimmiten pysyä budjetissaan ja täyttää sille annettu tehtävä ja näin ollen julkisten festivaalien pää tavoitteena ei ole laajentua. Mutta voittoa tavoittelemattomien festivaalien on kuitenkin hyväksyttävä julkisen tuen todennäköinen väheneminen tulevaisuudessa ja näin ollen kehiteltävä uusia liiketoimintamalleja ympärivuotiseen toimin-

16 Provinssirock & Selmu Ry 2011

17 Ilosaarirock & Joensuun popmuusikot 2007

18 Andersson & Getz 2009

taan.¹⁹ Ainakin Suomessa kyseistä toimintaa harrastavat jo Selmu Ry ja Joensuun Popmuusikot, jotka ylläpitävät kotikaupungeissaan Seinäjoella ja Joensuussa mm. ravintolatoimintaa ja kulttuuritoimintaa.^{20,21}

Eri festivaalit ja järjestäjät eroavat toisistaan myös sisällön, motiivien ja rakenteen puolesta. Esiintyjiin ja sisältöön keskityttiin voittoa tavoittelemattomilla festivaaleilla enemmän, arvioitiin eri esiintyjiä ja kiinnitettiin huomiota artistien suhteellisiin kustannuksiin. Tämän kaltainen suuntaus johtuu enemmänkin voittoa tavoittelemattomien festivaalien tavoitteista, visioista ja sisäisistä mieltymyksistä hankkia kyseisiä esiintyjiä kuin palvella mahdollisten asiakkaiden mieltymyksiä. Usein voittoa tavoittelemattomien festivaalien vastauksissa korostuikin asenne ja visio ”Järjestämme festivaalia, jossa haluaisimme vierailla itse”.²² Oletuksena ja lähtökohtana näin ollen voidaan pitää, että yksityisten festivaalien esiintyjävalintoja ja sisältöjä ohjaavat yleisö ja asiakkaat ja julkisrahoitteisten festivaalien esiintyjävalintoja ohjaavat kulttuurin ylläpitäminen ja edistäminen, poliittinen tahtotila sekä veronmaksajat.

Julkisten festivaalien henkilöstökulut olivat festivaalien kokonaiskustannuksista korkeimmat ja myös yksityiset festivaalit kuluttivat enemmän henkilöstökuluihin kuin voittoa tavoittelemattomat. Tämä voidaan selittää pitkälti sillä, että voittoa tavoittelemattomat festivaalit käyttävät enemmän vapaaehtoistyövoimaa ja pystyvät motivoimaan ihmisiä työskentelemään halvemmalla, toisin sanoen ilmiö voidaan selittää sillä että voittoa tavoittelemattomien festivaalien henkilöstö välittää työnsä tuloksista ja motivoituu siitä. Voittoa tavoittelemattomien festivaalien ominaispiirteenä on myös tietynlainen ”itseriittoisuus”, joka voidaan tulkita niin, että tärkeimpänä sidosryhmänä toimii yleisö sekä yhteisö johon järjestäjät itsekin kuuluvat. Tämä juontaa juurensa pitkälti asenteesta ”Järjestämme festivaalia, jossa haluaisimme vierailla itse”. Voittoa tavoittelemattomat festivaalit kokevat olevansa vähemmän riippuvaisia muista sidosryhmistä ja rahoittajista kuin julkiset ja yksityiset festivaalit. Julkiset festivaalit ovat täysin riippuvaisia julkisesta tuesta, joten tärkeimpänä sidosryhmänä toimii valtio ja kunnat. Yleisö koetaan vähemmän tärkeänä sidosryhmänä, koska lipunmyynti ei ole tärkein tulonlähde. Yksityisten järjestämät festivaalit ovat todennäköisimmin kaikkein riippuvaisimpia sidosryhmistä ja kokevat kaikki yhteistyökumppanit tärkeinä, koska ilman yritysyhteistyötä, asiakkaita ja muita yhteistyökumppaneita voittoon tähtäävä ja kannattava liiketoiminta olisi todennäköisimmin mahdotonta.²³ Festivaalien sidosryhmistä puhuttaessa on otettava myös huomioon, että useimmat julkiset ja voittoa tavoittelemattomat festivaalit ovat luotu aluepolitiikan tarpeista tai liitetty osaksi aluepolitiikkaa, sosiaalipolitiikkaa

19 Andersson & Getz 2009

20 Provinssirock & Selmu Ry 2013

21 Ilosaarirock & Joensuun popmuusikot 2013

22 Andersson & Getz 2009 s. 262

23 Andersson & Getz 2009

ja kulttuuripolitiikkaa. Tavoitteena on näin ollen ollut kehittää kyseisen alueen markkinointia, turismia ja taloudellista kehitystä, joten kääntäen asia saattaakin olla niin, että festivaaleista on muodostunut tärkeitä sidosryhmiä kunnalle, valtiolle ja yrityksille.²⁴

2.4 Kolmas sektori festivaalien järjestäjänä ja hybriditalous

Huomattavana trendinä festivaalikentällä on viime vuosina ollut voittoa tavoittelemattomien festivaalien ja yksityisten festivaalien välisten muurien ja rajapintojen murtuminen, joka näkyy yhä enemmän toiminta- ja liiketoimintamallien yhtenäistymisenä ja voittoa tavoittelemattomien festivaalien siirtymisenä kohti yhä kaupallisempaan suuntaan. Kuten jo edellä mainittiin, ovat mm. Selmu Ry ja Joensuun Popmuusikot Ry alkaneet harjoittaa ympärivuotista liiketoimintaa. Samankaltainen suuntaus on nähtävissä muuallakin kautta kulttuuria harjoittavan kolmannen sektorin ja yhdistyskentän. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa Kulttuurialan kolmas sektori todetaan seuraavaa: ”Aktiivisia ja elinvoimaisia yhdistyksiä kuvaa projektiluontoiseen toimintaan ja tilaaja/tuottaja - sekä asiakas/palveluntuottaja -malliin sopeutuminen sekä markkinatalouteen suuntautuminen.”²⁵ Samalla kuitenkin näin tehdessään voittoa tavoittelemattomat yhdistykset saattavat joutua syytetyksi joko julkisten palvelujen kaupallistamisesta tai vaihtoehtoisesti syytetyksi epäreilun ja julkisesti tuetun kilpailun aloittamisesta yksityisten toimijoiden kanssa. Koska jos tuotto ei ole tavoitteena, niin liikevaihdon määrä koon ja kasvun mittarina saattaa muodostua tavoitteeksi kolmannen sektorin toimijoille.²⁶

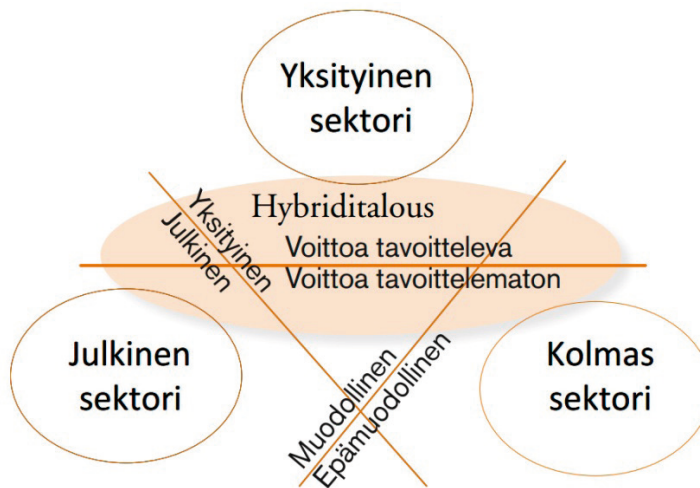
Edellä mainitun ilmiön aiheuttajana eli kolmannen sektorin laajeneminen yhä enemmän markkinatalouden suuntaan kulttuurialoilla Suomessa on todennäköisesti se, että on huomattu liian myöhään se tosiasia, että kulttuuriala ja muut luovat alat ovat myös liiketoimintaa eikä vain julkisin varoin tuettua vaihdantataloutta. Kolmannen sektorin eli voittoa tavoittelemattomien toimijoiden laajeneminen yhä kaupallisempaan suuntaan synnyttääkin toimijakentälle täysin uuden ulottuvuuden jota voidaan kutsua myös nimellä hybriditalous.²⁷

24 Getz ym. 2010

25 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010

26 Andersson & Getz 2009

27 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010

Kuva 1. Hybriditalous ja toimijat festivaalikentällä²⁸

Kuvassa yksi näemme kolme eri sektoria ja alueen jolle hybriditalous sijoittuu. Kuvion kolme sektoria voisivat yhtä hyvin edustaa myös festivaalien järjestäjiä, jolloin voittoa tavoittelemattomat festivaalit olisivat kolmas sektori, julkiset festivaalit julkinen sektori ja yksityiset festivaalit yksityinen sektori. Uudenlainen yhdistyslähtöinen talousmalli(hybriditalous), jossa yhdistykset toimivat yritysten rinnalla ja jossa yhdistykset harjoittavat elinkeinotoimintaa aiheuttaa eräänlaista hämmennystä kaikissa toimijoissa ja kuten edellä jo todettiin, uudenlainen tilanne saattaa tuntua yksityisten toimijoiden kannalta epäoikeudenmukaiselta, kun julkisin varoin ja verohelpotuksin tuetut toimijat valtaavat alaa markkinoilta. Hybriditalouden syntyminen kumpuaa kolmannen sektorin uusista toimintamuodoista ja tulevaisuudessa julkisen ja yksityisen sektorin on mahdollisesti suhtauduttava kolmannen sektorin yhä ammattimaisempaan ja vastikkeellisempaan palvelutuotantoon eri tavoin kuin nykyiseen vapaaehtoiseen ja voittoa tavoittelemattomaan kansalaistoimintaan. Toisaalta kyseinen kehityssuunta mahdollistaa kolmannen sektorin laajenemisen, mahdollisesti parantuvat palvelut sekä lisääntyvän liikevaihdon, mutta myös aiheuttaa kansalaisille lisää kustannuksia ja kasvattaa yhdistysten henkilöstökuluja.²⁹

Festivaalien järjestämisen kentällä kuitenkin tuskin tulee lähiaikoina tapahtumaan kovinkaan suuria muutoksia. Yrittäjyys festivaalikentällä on melko vaikeaa, pitkälti korkeiden riskien ja kilpailun vuoksi. On vaikeaa tehdä tulosta ja ylläpitää liike-toimintaa, kun julkinen sektori tarjoaa lähes samankaltaisia tuotteita edullisemmin tai ilmaiseksi ja kolmas sektori tähtää nol-latulokseen. Herääkin toisaalta kysymys: Millainen on festivaalien tulevaisuus ja ketkä festivaaleja järjestävät? Huomionarvoista

²⁸ Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010

²⁹ Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010

festivaalikentällä on myös tietynlainen pienempien yhdistysten ja ryhmien järjestämien pienois- ja ilmaisfestivaalien nousu ja lukumäärän kasvu. Kyseessä on eräänlainen sosiaalisen yrittäjyyden nousu, mutta vailla selkeitä liiketoiminnallisia malleja tai tavoitteita. Kansainvälisestäkin ilmiö on tunnustettu, mutta ilmeisen vähän tutkittu, vaikka tutkijat yleisesti tiedostavat kyseisen ilmiön kasvun ja huomattavan merkityksen. Mitkä ovat kyseisten ryhmien motiivit ja tavoitteet järjestää pienois- ja ilmaisfestivaaleja, joiden taloudellinen vaikutus on lähes mitätön ja jotka ovat täysin eri mittakaavassa isompien voittoa tavoittelemattomien festivaalien kanssa, joita järjestävillä yhdistyksillä on töissä useita henkilöitä ja ympärivuotista liiketoimintaa muistuttavaa yhdistystoimintaa? Onko kyseessä vain harrastustoiminnan jatke ja toimintaa pyöritetään puhtaasti altruistisista lähtökohdista yhteisön ja yleisön hyväksi vai onko tavoitteena mahdollisesti laajentua, edesauttaa omia uria, edistää omia mahdollisesti hyvinkin egoistisia tavoitteita ja luoda henkilökohtaisia imperiumeja?³⁰

2.5 Rockfestivaalit elämystuotteena

Elämysteollisuudesta on puhuttu paljon 90-luvun lopulta lähtien. Suurimpina teoreetikkoina ja käsitteen määrittelijöinä toimivat B. Joseph Pine II ja James H. Gilmore teoksessaan *Experience Economy* joka julkaistiin vuonna 1999. Samasta aiheesta on kirjoittanut mm. Gerhard Schulze vuonna 1992 teoksessaan *Elämisyhteiskunta*. Elämysteollisuuden ytimessä sijaitsee ajatus, jossa perinteistä palvelutuotantoa on jalostettu niin, että tuotteen tai palvelun lisäksi kuluttaja saa huomattavan lisäarvon yksilöllisten kokemuksien ja elämyksien muodossa. Suomessa elämysteollisuuden piiriin lasketaan matkailu-, kulttuuri-, ja urheilupalvelut. Toisaalta elämysteollisuuden määrittely ja rajojen vedot ovat hyvin haasteellisia kuten muillakin aineettoman tuotannon ja luovan talouden aloilla muutenkin.³¹

Vaikka rockfestivaalien lopputuotteena asiakkaalle on juurikin elämys, voidaan rockfestivaalien todeta olevan jossain määrin poikkeuksellinen elämystalouden haara, koska useimmilla elämysteollisuuden toimijoilla on tarkoitus saavuttaa enemmän katetta elämyksen tuomalla lisäarvolla ja näin ollen saavuttaa sama voitto pienemmällä asiakasmäärällä. Tämänkaltaisen ajattelutapa on ilmeisen vieras useimmille suomalaisille isoille rockfestivaaleille, koska festivaalien menestys riippuu pitkälti kävijämäärästä ja lippujen hinnat ovat jo nykyisellään kivunneet huomattavan korkeiksi, joten varaa kävijämäärien pienentämiseen ja lippujen hintojen nostoon ei juuri ole. Lisäksi kävijämäärät festivaaleilla ovat kymmenientuhansien luokkaa ja näin ollen yksilöllisen sekä elämyksellisen lisäarvon tuottaminen yksittäiselle kuluttajalle muodostuu hankalaksi. Näin ollen räätälöidyn ja yksilöllisen elämyksen tuottaminen rockfestivaaleilla on haasteellisempaa ja erilaista sekä lähtee eri lähtökohdista

30 Getz ym. 2010

31 Tilastokeskus 2007

kuin useimpien elämysteollisuuden alalla toimivien palvelutuottajien tarjonta, vertaa festivaalia esimerkiksi pienelle ryhmälle räätälöityyn viikon mittaiseen elämysmatkaan Lappiin. Vaikka elämysteollisuuden lähtökohtana on aina, oli kyse sitten rockfestivaalista tai Lapin matkasta, asiakkaan yksilöllinen kokemus saamastaan palvelusta, jolloin myös asiakas on yksi merkittävä elämykseen ja sen syntyyn vaikuttavista tekijöistä, niin palvelun hallitseminen, suunnittelu ja asiakkaan kokemukseen vaikuttaminen on huomattavasti helpompaa pienemmässä asiakasryhmässä. Rockfestivaaleilla vieraalla itsellään onkin suurempi vastuu elämyksen laadusta ja voimakkuudesta. Toisaalta esimerkiksi yksityisen yrityksen järjestämä ja Suomen suurimpiin rockfestivaaleihin lukeutuva Ruisrock tarjoaa asiakkailleen rajoitetun määrän kolme kertaa normaalin lipun hintaisia VIP-lippuja, jolla asiakas saa erityispalveluja kuten esimerkiksi kuljetukset, pääsyn Vip-alueelle ja buffet – ruokailun.³² Vip-lipuillaan Ruisrock siis laajentaa tarjontaansa asiakkaidensa suuntaan ja tarjoaa mahdollisuuden erilaiseen ja yksilöityyn festivaalielämykseen asiakkaan lisäpanostusta vastaan.

*”Rockfestivaalit tarjoavat mahdollisuuden siirtyä pariaksi, kolmeksi päiväksi toisenlaiseen elämysmaailmaan, jossa yhteiskunnan normit, käyttäytymismallit ja jopa juridiset periaatteet joko unohdetaan tai ainakin niille keksitään uudenlaisia sovellutuksia; festivaali tarjoaa näyttämön, jossa voi siirtyä abstraktista yhteiskunnasta näkyvään ja konkreettisesti olemassa olevaan ihmisyyteisöön. Tältä kannalta rockfestivaalit siis jatkavat karnevalistisen juhlinnan vuosisataista perinnettä.”*³³

Söderholmin rockfestivaaleja koskevasta määritelmästä voidaan päätellä rockfestivaalien olevan eräänlaisia tilaisuuksia harastaa eskapismia ja jossain yhteyksissä rockfestivaaleista saatetaan puhua myös löyhästi muodostuneen heimon yhteisinä tapaamisina, jossa heimon jäseniä yhdistää rakkaus musiikkiin ja rockkulttuurin mukaiset käyttäytymismallit.³⁴

Samaan aikaan kun heimo kokoontuu ja juhlii, ovat he myös kuluttajia ja aktiivisia toimijoita festivaaleilla. Festivaalien asiakkaille tarjoamasta tuotteesta voidaan siis puhua elämyksenä ja festivaalit voidaan nähdä yhtenä osana elämysteollisuutta. Yksinkertaistettuna rockfestivaalit ovat viihdepalveluita, jotka koostuvat muutamasta peruselementistä: musiikista, tilasta ja ihmisistä. Ohjelman ja festivaalin infrastruktuurin tarjoaminen on järjestäjän ja sidosryhmien vastuulla ja kyseiset tekijät muodostavatkin suuren osan festivaalin tarjoamasta ja tuottamasta elämyksestä, toisaalta monet muut merkittävät tekijät kuten esimerkiksi sää, eivät ole kenenkään hallittavissa, joten järjestäjätäkään eivät voi vaikuttaa aivan kaikkeen ja täysin hallita

32 Ruisrock & Tiketti 2013

33 Söderholm 1987 s.64-65

34 Linna ym. 2007

tuottamaansa elämystä. Festivaalielämys ei siis ole pelkästään järjestäjien onnistumisesta kiinni. Kuten jo edellä todettiin, yksi merkittävä tekijä elämyksen luojana on myös festivaalivieras itse, miten vieras itse kokee ja näkee kyseisen tapahtuman.³⁵

Festivaalien ja muiden tapahtumien tarjoamat ja tuottamat elämykset sekä elämyksiin sitoutuneet merkitykset ovatkin hyvin monimuotoisia ja monimutkaisia. Festivaalielämystä ja siihen sitoutuneita merkityksiä voidaan tarkastella lukuisilla eri tasoilla aina henkilökohtaisesta sosiaalisesta ja kulttuurisesta taloudelliseen. Festivaalien asiakkaille tarjoamaa tuotetta eli itse elämystä on tutkittu hyvin vähän. Luovan talouden, tapahtumatuotannon ja elämysteollisuuden kehittämiseksi juuri festivaalien ja erilaisten tapahtumien näkökulmasta kyseistä festivaalien elämyksellistä puolta olisi syytä tarkastella ja tutkia syvemmin ja paremmin. Koska jos tulevaisuudessa, kuten epäillään, aineeton tuotanto ja erilaiset elämyksiä tuottavat palvelut ja tapahtumat muuttuvat taloudellisesti yhä merkittävämmiksi, niin olisi syytä tiedostaa yleisön käyttäytymiseen, elämyksiin ja kuluttamispäätöksiin vaikuttavat tekijät, jolloin kyseistä luovan talouden haaraa pystyttäisiin kehittämään yhä voimakkaammin sekä tuottamaan yhä parempia ja vetovoimaisempia tapahtumia ja palveluita.

3. Haastattelun toteutus ja haastateltavat

3.1 Kysymykset ja haastattelu

Tutkimukseni aihe ja samalla tärkein tutkimuskysymys oli siis: Miksi järjestää voittoa tavoittelemattomia ilmaisfestivaaleja? Kysymys on tällä hetkellä tärkeä, jotta ymmärrettäisiin voittoa tavoittelemattomien festivaalien logiikka ja niiden järjestämisen takana piilevät syyt ja motiivit, koska kuten edellä jo on mainittu, voittoa tavoittelemattomien festivaalien määrä ja merkitys kasvaa ja on kasvamassa. Lisäksi voittoa tavoittelemattomien festivaalit tulevaisuudessa tulevat kasvamaan yhä merkityksellisemmiksi palvelujen ja elämystuotteiden tarjoajiksi samalla kun ne sekoittuvat ja kilpailevat voittoa tavoittelevien ja julkisrahoitteisten festivaalien kanssa hybriditalouden kentällä. Tulevaisuudessa rockfestivaalien on myös kyettävä tarjoamaan yleisölle jotain muuta kuin passiivinen rooli yleisössä ja kokemukseni mukaan hieman pienemmillä ja persoonallisilla ilmaisfestivaaleilla on paremmat mahdollisuudet tarjota kyseisiä muita kokemuksia ja elämyksiä kuin isoilla ja kaupallisilla festivaaleilla.

Tutkimus on rajattu kolmeen omaehtoisesti toimivaan ja pieneen voittoa tavoittelemattomaan ilmaisfestivaaliin, joita järjestetään Satakunnan alueella. Erityisen tarkastelun kohteena ovat festivaalien järjestäjät ja festivaalien järjestämisestä vastaavat avainhenkilöt. Aineisto on siis kerätty haastattelemalla kolmea eri ilmaisfestivaalin pääjärjestäjää. Tutkimus on rajattu näin tiiviiksi

35 Linna ym. 2007

, koska koen itse olevani tutkijana todella lähellä aihetta ja on kiinnostava ilmiö, että samana vuonna on näin pienellä alueella alettu järjestämään kolmea eri ilmaisfestivaalia, niin että jokaista on järjestetty kymmenen vuotta. Haastattelun teemat ja kysymykset juontavat juurensa pitkälti ”Kymmenen vuotta Vastavirtaan” – dokumentin käsikirjoituksen teon yhteydessä minulle itselle nousseisiin kysymyksiin. Dokumentin tekeminen sai minut miettimään omia motiivejani ja syitä järjestää ilmaisfestivaalia. Halusin kysyä muilta vastaavassa asemassa olevilta ihmisiltä miksi he tekevät samoin kuin minä ja mitkä olivat tai ovat heidän perimmäiset motiivit järjestää ilmaisfestivaalia. Lisäksi ajankohta oli loistava näiden kysymysten esittämiseen, koska haastattelujen toteutusajankohtana olivat kaikkien haastateltavien festivaalit juhlistaneet kesällä 2012 kymmenenvuotista taivaltaan, joten haastattelun yhteydessä pystyttiin toimintaa tarkastelemaan myös retrospektiivisesti.

Tutkimuksen aineistonkeruu on toteutettu ns. teemahaastatteluilla. Haastattelut toteutettiin marras- ja joulukuussa 2012. Haastateltaviksi valitsin kolmen eri Satakunnan alueella järjestettävän ilmaisfestivaalin toiminnan kannalta keskeiset hahmot. Haastateltavat järjestävät siis omilla tahoillaan kolmea eri festivaalia: Kelorockia Eurajoella, Klustermusta Raumalla ja Vastavirtarockia Kokemäellä. Kaikki festivaalit keräävät tahoillaan noin 500 – 1000 ihmisen yleisön vuosittain. Haastateltavat olivat haastatteluhetkellä 27 -28- vuotiaita. Kotoisin he ovat alun perin kaupungista jossa järjestämiään festivaaleja pidetään. Lisäksi kaikki heidän järjestämänsä festivaalit olivat ilmaisia ja pidetty ensimmäisen kerran vuonna 2003.

Tutkimustekstistä olen halunnut poistaa haastateltavien lausunnoista asiat(erisnimet, kaupungit) jotka saattavat paljastaa kyseisen haastateltavan henkilöllisyyden. Tämä lähinnä siksi koska tutkimus on julkinen ja haastatteluissa esiintuodut asiat saattavat julki tullessaan vaikuttaa haastateltavien elämään, jos heidät pystyisi tunnistamaan. Siksi haastateltavien lausunnot merkitään lainausten yhteydessä koodeilla H1, H2 ja H3, niin että esimerkiksi henkilö H1 on kuitenkin aina sama haastateltava.

Haastattelut kestivät tapauksesta riippuen 25 – 43 minuuttia. Teemahaastattelua varten olin hahmotellut neljätoista kysymystä sisältävän rungon (liite2). Kysymyksiä ja haastattelun rakennetta pohtiessani halusin saada mahdollisimman laajan katsantokannan ilmaisfestivaalien järjestämiseen, siihen liittyviin ilmiöihin ja eri osa-alueisiin sekä vastauksia monesta eri näkökulmasta. Teemahaastattelun kysymykset on hahmoteltu melko pitkälti tutkijan ominaisuudessa toimivan haastattelijan toimesta ja lähdekirjallisuuden pohjalta. Kysymysten ja haastattelujen oli tarkoitus olla melko vapaamuotoisia jolloin haastateltava sai kertoa ja assosoida suhteellisen vapaasti käsiteltävän asian ympärillä. Haastattelijan tehtävänä oli vain pitää keskustelua yllä ja tietyin välein edetä haastattelussa. Haastattelujen luonne oli hyvin epämuodollinen ja rento.

Tunsin kaikki haastateltavat etukäteen ja itsekin kuuluun tietyllä tavalla kyseiseen ilmaisfestivaalienjärjestäjien joukkoon. Kritiikkiä voi siis näin ollen esittää tutkimuksen ja haastattelujen tuloksien validiteetista. Itse kuitenkin koen, että juuri tämän tutkimuksen kohdalla ns. emic -tyyppinen lähestymistapa on ollut paikallaan ja mahdollistaa parempien tutkimustulosten saavuttamisen. Haastattelujen tekemisen yhteydessä on korostunut se seikka, että haastatteliija keskustelee haastateltavien kanssa samoista asioista ja ymmärtää mitä haastateltava tarkoittaa. Lisäksi tietynlainen tuttuus ja haastattelutilanteen jännitteettömyys on mielestäni olennaisesti mahdollistanut sen, että haastateltavat ovat voineet kertoa asioistaan ja motiiveistaan luottamuksella ja ilman varautuneisuutta, jota eräänlaisissa haastatteluissa saattaisi esiintyä. Lisäksi koen, että vaikka tutkija itsekin kuuluu ilmaisfestivaalienjärjestäjien ryhmään, niin haastatteluista saatujen vastausten yhteneväisyys ja yllättävyys vahvistavat sitä oletusta, että tutkijan osallisuus tutkittavaan asiaan ei ole vääristänyt haastattelujen tuloksia tai analyysiä.

Haastattelumateriaalia kertyi kolmesta haastattelusta yhteensä 94 minuuttia ja sanasta sanaan litteroituna haastatteluaineistoa on yhteensä 29 sivua. Haastattelujen analysointia varten luin haastatteluja luonnollisesti huolellisesti läpi useamman kerran, merkiten muistiin tiettyjä teemoja ja havainnoiden vastausten yhteneväisyyksiä. Lisäksi vertasin vastauksia tietynlaisiin oletuksiin ja hypoteeseihin joita minulla luonnollisesti ennen haastattelujen tekoa oli. Samalla mietin ja jaoin haastattelussa esitettyjä sekä läpikäytyjä näkökulmia eri teemoihin, jonka jälkeen aloin hahmotella tiettyjä vastauksista johdettuja asioita eri teemojen alle. Lopulta päädyin kahdeksaan eri teemaan joiden kaikkien alle löytyi haastateltavasta riippumatta hyvin samankaltaisia vastauksia.

Koska haastattelujen tavoitteena oli selvittää miksi ihmiset järjestävät ilmaisfestivaaleja, ovat myös eri teemat muodostettu sen mukaan, että niiden avulla pystyisi muodostamaan kokonaiskuvan siitä, mitä kaikkia eri osa-alueita ilmaisfestivaalien järjestämiseen sisältyy ja miten järjestäjät itse eri osa-alueet kokevat.

3.2 Klustermus

Klustermus on Raumalla vuodesta 2003 lähtien järjestetty esittävän ja luovan säveltaiteen ilmaisfestivaali. Tapahtumapaikkana toimii Raumalla sijaitseva Syväraumanlahti. Klustermusta järjestää virallisesti Klustermus Ry., joka perustettiin ensimmäisen tapahtuman järjestämisen jälkeen. Klustermus on alusta asti ollut vieraille ilmainen ulkoilmatapahtuma, jonka järjestämistä tukevat Rauman kaupungin kulttuuripalvelut sekä iso joukko paikallisia yrityksiä. Klustermuksessa on vieraiden myös mahdollista maksaa vapaaehtoinen pääsymaksu niin halutessaan. Klustermus ry:n tavoitteena on näyttää, että lujalla tahdolla ja sinnikkyydellä on mahdollista tuottaa täysin vertailukelpoinen tapahtuma, vieläpä yleisölle ilmaisena. Klustermus ry.

Klustermus – juliste vuodelta 2011.
Graafinen suunnittelu Lauri-Matti Parppei

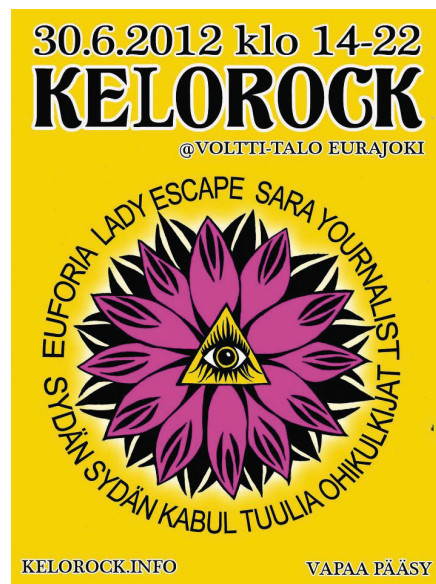
3.3 Kelorock

Kelorock on Eurajoella vuodesta 2003 lähtien järjestetty rockfestivaali, joka on kasvanut paikallisesta bändi-illasta pieneksi ulkoilmafestivaaliksi. Alun perin Kelorock järjestettiin sisätiloissa ja maksullisena, mutta vuonna 2009 seitsemäs Kelorock järjestettiin ulkona nykyisellä paikallaan Voltti –talon pihassa Eurajoella ja maksuttomana.³⁷ Kelorockia on järjestänyt vuodesta 2005 lähtien Karkki ja Parelma Ry. Kelorockin järjestämisestä on tukenut Eurajoen kaupunki sekä lukuisat paikalliset yritykset. Karkki & Parelma ry:n tavoitteena on ollut alusta lähtien kasvattaa Kelorockista omaperäinen ja varteenotettava rockfestivaali. Toiminta jatkui samanlaisena vuoteen 2012 asti jolloin Kelorock juhli

³⁶ Klustermus 2013

³⁷ Festarit 2013

järjestää myös vaihtelevalla aktiivisuudella erilaisia klubeja ympäri Etelä-Suomea. Alun perin Klustermuksen sisällä toimi myös Kaakao –pienlevy-yhtiö, joka kuitenkin vuoden 2007 lopussa eriytettiin yhdistyksen toiminnasta levy-yhtiön laajennuttua.³⁶ Tässä tutkimuksessa haastattelen Klustermus ry:tä koskien sen perustajajäsentä ja puheenjohtajaa Lauri-Matti Parppeita, joka on ollut järjestämässä ensimmäistä Klustermus –festivaalia ja ollut toiminnassa mukana alusta asti. Lauri-Matti Parppei on syntynyt vuonna 1984. Hän on alun perin kotoisin Raumalta. Asuu nykyään Tampereella ja Helsingissä. Parppei on opiskellut uskontotieteitä Turun Yliopistossa ja opiskelee tällä hetkellä elokuvaohjaajaksi elokuvataiteenlinjalla Aalto Yliopiston Taideteollisessa korkeakoulussa. Lauri-Matti työskentelee tällä hetkellä graafisena suunnittelijana omistamassaan Kapitan – mainostuomistossa. Parppei soittaa kitaraa ja laulaa Musta Valo –yhtyeessä.

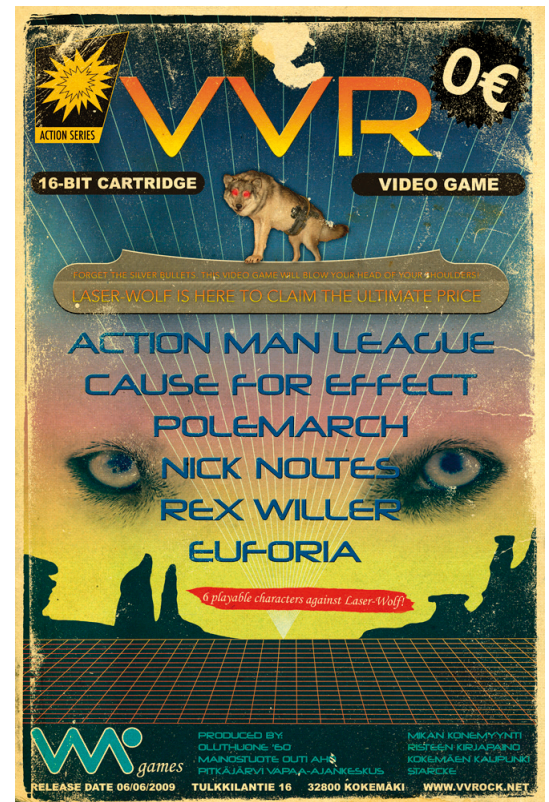

Vuoden 2012 Kelorock – juliste.
Graafinen suunnittelu Teijo Rantanen

kymmenenvuotista taivaltaan. Vuonna 2013 Kelorockia ei järjestetty. Kelorockia koskien haastattelin Kelorockin perustajajäsentä ja Karkki ja Parelma Ry:n puheenjohtajaa Hanna-Maria Lehtosta. Lehtonen on syntynyt vuonna 1985. Hanna-Maija on kotoisin Eurajoelta ja asuu nykyään Helsingissä. Hän on valmistunut Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadiasta kulttuurintuottajaksi. Lehtonen työskentelee tällä hetkellä Operaatio Pulssi! – nuorisohankkeen parissa koordinaattorina Helsingin kulttuurikeskuksessa ja soittaa kitaraa Euforia –yhtyeessä.

3.4 Vastavirtarock

Vastavirtarock on Kokemäellä vuodesta 2003 järjestetty rockfestivaali. Vastavirtarock on alusta asti ollut ilmainen ja tapahtumapaikkana on toiminut Kokemäen keskustassa sijaitsevan Vanhan Yhteiskoulun ranta. Vastavirtarock toteutetaan Tulkikilan Yö – tapahtuman yhteydessä Kokemäen kaupungin ja paikallisten yritysten tuella. Yhdistystä Vastavirtarockin järjestämisen taustalle ei ole perustettu vaan järjestäjät toimivat vapaamuotoisessa ryhmässä. Vastavirtarockin ja tapahtuman ilmaisuuden takana on ajatus että hyvä ja laadukas ohjelma sekä kulttuurin ja musiikin tarjoama ilo eivät ole sidottuina budjetin suuruuteen. Vastavirtarockin tavoitteena ei ole voitto vaan niin yleisön, esiintyjien kuin järjestäjienkin viihtyminen, rentous ja hyvä tunnelma.³⁸ Vastavirtarock palkittiin vuonna 2012 Kokemäen kaupungin kulttuuripalkinnolla. Vastavirtarockia koskien haastattelin alusta asti merkittävässä osassa Vastavirtarock -järjestelyissä mukana ollutta Juho Leppästä. Leppänen on syntynyt vuonna 1984. Hän on kotoisin Kokemäeltä ja asuu nykyään Nokialla. Juho on opiskellut viestintää Satakunnan Ammattikorkeakoulussa sekä tietotekniikkaa Tampereen Ammattikorkeakoulussa. Leppänen on lisäksi valmistunut Satakunnan oppisopimuskeskuksen kautta painopinnanvalmistajaksi. Hän työskentelee tällä hetkellä työnjohtajana ja AD:nä pakkausreproyritys Marvacossa Tampereella. Leppänen on graafisen alan monitaituri ja tinkimätön musiikkimies. Juho on soittanut ja laulanut lukuisissa yhtyeissä. Yhtyeistä tällä hetkellä aktiivisimpia Betrayal At Bepin ja Nick Noltes.

Vastavirtarock – juliste vuodelta 2009.
Graafinen suunnittelu Juho Leppänen.

4. Haastattelun purku ja analyysi

4.1 ”Piti saada oma keikka” – Itsensä toteuttaminen ja luova toiminta

Ilmaifestivaalien järjestämistä tutkiessa yksi eräs tärkeimmistä asioista on eittämättä selvittää ne tekijät mitkä saivat järjestäjät alun perin ryhtymään kyseiseen toimintaan. Mitkä olivat ne tekijät ja liikkeelle laittavat voimat joiden vuoksi ihmiset alkoivat työstää vapaaehtoisesti kyseisiä tapahtumia? Toki kaikkien haastateltavien järjestämien festivaalien alkuaajoista on kulunut jo yli kymmenen vuotta, mutta retrospektiivisesti tarkasteltuna alkuaikojen motiiveista ja liikkeelle laittavista voimista on mahdollista saada jopa huomattavasti validimpaa tietoa kuin mitä tekijöiltä olisi saanut alkuaikoina. Näkökulma on laajentunut ja haastateltavat todennäköisesti ymmärtävät omat motiivinsa nyttemmin huomattavasti selkeämmin.

Kymmenenvuotisjuhlakakku Kelorockissa vuonna 2012. Kuva Sari Markus

”Oikeestaan se lähti siitä et omilla bändeilä ei ollu keikkaa” – H1

”Tottakai ku nuoria sällejä oltiin ja kauhee hinku päästä tekeen kaikkee ja haluttiin sit lähtee mukaan ja ninkun tässä vähä oon ninkun puhunutkin et sillon aluks ku tätä ruvettin tekemään et siin ninkun ebkä enemmän oli sitä et teki itelleen et sai sen oman bändin sinne soittamaan ja vähä ninkun semmosta näyttämisen meininkiä et vittu et me ollaan et kyl me osataan” – H2

”No ihan perus, et se mikä on et ei oo keikkaa. Ei siinä mitään muuta varmaan järkevää syytä ollu. Ja käytännössä kaikilla jotka sitä järkkäs ni oli bändi soittamassa siellä sillon ekana vuotena. Joo, itse asiassa jokasella plus muutama muu.” – H3

Haastateltavien lausunnoista voi päätellä, että suurin alulle laittava tekijä omien festivaalien järjestämiseen oli oman keikan saaminen. Järjestäjät olivat festivaaleja perustaessaan alle 20-vuotiaita ja bänditoiminta oli kaikilla melko alussa. Keikkoja oli siis vaikea saada sekä itsensä toteuttaminen ja esille tuominen oli muulla tavoin melko vaikeaa. Yhdelle haastateltavista esiintyminen omilla ja itse järjestämillä festivaaleilla oli jopa yhtyeen ensimmäinen oma keikka:

”Mut et eihän meidänkä bändi ollu tehny yhtään keikkaa ennen sitä, ninkun oikeen Pa:n kanssa käyty esiintymässä.” – H3

Esiintymään pääseminen ja itsensä toteuttaminen onkin ollut yksi eräs tärkeimmistä ja motivoivimmista asioista nuorilla ihmisillä, samanaikaisesti ilmeisesti usko omaiin kykyihin järjestää toimintaa ja toteuttaa itseään on kasvanut. Eräs haastateltava toteaa seuraavaa:

”Et siin ku itelläki oli bändi jo siihen aikaa ja oltiin sillai nuoria ja haluttiin soittaa keikkoja ja päästä näkyville ni aina on ollu semmonen et sit vaikka ninkun et jos pääsee keikalle ni sen voi sit vaikka järjestää ite. Ku se ei ollu siihen aikaan kauheen helppo siihen aikaan päästä soittaan et keikkoi oli aika harvakseltaan kuitenkin. Ni kyl mää luulen et siinä oli semmonenkin lähinnä et vähä ninkun omakin lehmä ojassa et sit pääsee ninkun omien bändienkin kanssa soittaa isolle lavalle.” – H2

Merkille pantavaa lausunnossa on, että haastateltava oli huomannut että keikan voi järjestää yhtä hyvin myös itse. Toisin sanoin voidaan todeta, että päästäkseen toteuttamaan itseään taiteellisesti ja päästäkseen esiintymään oli havaittu myös omaehtoisen toiminnan mahdollisuus ja näin ollen oli huomattu, että niin sanotun kulttuuritapahtuman, joka tässä yhteydessä on ollut rockfestivaali, voi järjestää myös itse. Haastateltujen festivaalijärjestäjien toimintaa ja motiiveja voidaan siis kuvailla luovaksi toiminnaksi ja itsensä toteuttamiseksi sitä varten, että he pääsisivät toteuttamaan itseään taiteellisesti ja esiintymään yleisölle.

Kari Uusikylä toteaa humanistipsykologi Carl Rogersia mukaillen, että ihminen haluaa luoda, ilmaista itseään, kehittyä ja kypsyä monitahoiseksi persoonallisuudeksi.³⁹ Ilmaisfestivaalien järjestämistä voidaan myös pitää eräänlaisena luomisen ja itseilmaisun muotona, josta syntyvänä *produktina* on itse ilmaisfestivaali. Humanistipsykologi Rogers kuvailee *produktia* luovuutta osoittavana tuotoksena, jota ilman luovuutta on hankala eritellä. Luovuutta ilmentävän *produktin* on kuitenkin oltava tavalla tai toisella uusi, ainakin sille joka sen on saanut aikaan. Luova yksilöllinen prosessi on kuitenkin aina ainutlaatuinen huolimatta siitä vaikka joku toinen olisikin joskus tuottanut lähes samanlaisen lopputuotteen eli *produktin*.⁴⁰ Tässä tutkimuksessa eri haastateltavat ovat tahoillaan luoneet ja saaneet aikaiseksi hyvin samankaltaisia lopputuotteita, vaikka jokaisen festivaalin järjestäminen ja luominen on ollut yksilöllinen ja ainutlaatuinen prosessi. Huomattavaa kuitenkin on, että järjestämisen ja luovan toiminnan lähtökohdat sekä alulle laittavat voimat ovat olleet jokaisella haastateltavalla ja festivaalilla hyvin samankaltaiset.

Itse produktin ja samalla luovan toiminnan arvo riippuu Rogersin mukaan vain yksilöstä ja ryhmästä itsestään, ei niinkään muiden kiitoksista tai moitteista. Ainoa merkitsevä asia on se, että onko yksilö tai ryhmä luonut jotain itseään tyydyttävää ja jotain

39 Uusikylä 2012

40 Uusikylä 2012

joka kertoo muille omista tunteista ja havainnoista. Tärkeää itsensä toteuttamisessa ja luovuudessa Rogersin mukaan on näin ollen arvioinnin kohdistaminen vain omiin kokemuksiin.⁴¹ Tämä on nähdäkseni mahdollistanut haastateltavien täysin omaehtoisen ja hyvin ennakkoluulottoman toiminnan oman rockfestivaalin järjestämiseen. Asiaa havainnollistaa seuraava lausunto: *”Eihän se nyt oo et sen arvostuksen takia vaan ku muistan alkuvaiheessa festivaalin meiningissä ni pidettiin semmosta hirvittävän ylimielistä asennetta yllä, jotenki meltottiin jossain haastatteluissa et ei me tarvita mitään, et millään ei oo mitään väliä et me järjestetään maailman paras tapahtuma ja sen sellasta.”* – H3

Toki asenteet ja toiminnan liikkeelle laittavat voimat ovat ajan myötä muuttuneetkin, kun edellä mainittiin alussa tärkeimpänä syynä festivaalin järjestämiseen oman bändin keikan saaminen, myöntävät haastateltavat kyseisen tavoitteen vähentyneen huomattavasti vuosien aikana ja muiden syiden tulleen tilalle.

”Mut et kyl se alkuun vaan oli et saada omille bändeille keikka ja sen jälkeen on sit tullu vähän jotain tommosta ideologiaa siihen että ainakin voidaan sanoa et joojoo alusta saakka meillä on ollu tämmöset tosi isot ajatukset et mitä me halutaan tehdä.” – H1

”No se on jääny kyl pois. Et koskahan mää oon itekin viimeks ollu siellä lavalla, ennyt ainakaan hetkeen oo. Et ei se oo, nykyään haluaa vaan päästä nauttimaan niistä töittensä hedelmistä et saa päsmätä siellä ja jutella ihmisten kanssa. Et nykyään pääsee jo soittaleen muuallekin jo ja on keikkaa muuten et ei se oo niin tärkeetä omalla bändillä soittaa siellä enää.” – H2

”Kyllä se on tietysti vähentyny se syy et pääsee ite soittamaan. Onhan se tavallaan vieläkin periaatteessa mut et alkuun siellä oli kuitenkin myös heti toisena vuotena ihmisiä järjestämässä kenellä ei ollu bändiä soittamassa.” – H3

Tietyllä tavalla voidaan päätellä, että festivaalin järjestämisestä itsestään on tullut järjestäjille ainakin oman festivaalin yhteydessä se tärkein muoto toteuttaa itseään, tulla esille ja luoda jotain uutta, omaa esiintymistä ei koeta enää niin tärkeänä vaikkakin omien yhtyeiden esiintymisille on usein varattu mahdollisuus.

Itsensä toteuttaminen ja luovuus ovat, kuten edelläkin jo todettiin, humanistipsykologi Rogersin mukaan riippumattomia muiden arvostelusta ja merkityksellistä on se onko yksilö luonut jotain itseään tyydyttävää. Tämä ei kuitenkaan tarkoita ylpeän ylimielistä suhtautumista muilta saatuaan palautteeseen⁴², vaikka yleisön palaute usein onkin toissijaista ja jää kuitenkin

41 Uusikylä 2012

42 Uusikylä 2012

kin taka-alalle. Itselle tekeminen ja oman toiminnan merkityksellisyys itselle korostui kun festivaalien järjestäjiltä kysyttiin ”Kenelle tapahtumia oikein loppujen lopuksi järjestetään?”

”Toi, varmaan tosi vahvasti siinä on se itselle ja tavallaan ninku meille yhteisönä että ninkun tavallaan semmosille ihmisille ketä kuuntelee tietty musiikkii siellä meillä päin. Et ko ku siis kyl mää vahvasti uskon et tommoses jutus tarvii olla se itelle tekeminen.”
– H1

”Mut ei se ninkun yleisölle varsinaisesti, kyl siin totta kai sekin ny koetaan et yleisölläkin on mukavaa ja et on tehty vähä jotain kävijäkyselyäkin ja jotain sellasiakin mut ei se ehkä oo se suurin motiivi et yleisöllä tai et ihmisillä olis kivaa, et enemmän on varmaan aika itsekkäät syyt kumminki siihen tekemiseen.” – H3

4.2 ”Ketä tätä sit tekis jos ei ite tekis” – Paikallisuuden tukeminen ja jatkuvuus

Yksi eräs selkeistä haastatteluissa esiin nousseista teemoista oli paikallinen toiminta ja toiminnan jatkuvuus. Paikallisuuden merkitystä toiminnassa selittää pitkälti se seikka, että haastateltavat olivat itse alun perin kotoisin paikkakunnilta joissa he ovat alkaneet järjestämään ilmaisfestivaalejaan. Ilmiö on melko luonnollinen kun otetaan huomioon haastateltavien festivaalijärjestäjien ikä ensimmäisiä festivaaleja järjestettäessä.

Kyseessä on myös selkeästi ollut halu muuttaa omaa nuoruuden kasvuympäristöään heidän mielestään positiivisempaan suuntaan ja tarjota muille saman paikkakunnan ihmisille tapahtumia ja toimintaa jota muutoin ei kenties olisi järjestetty. Tietyllä tapaa haastateltavien lausunnoista voidaan tulkita myös, että henkilöt ovat kokeneet tietynlaisen tyhjyyden olemassaolon jonka he ovat tapahtumajärjestämällä pyrkineet paikkaamaan.

Shampanjatarjoilu Vastavirtarockissa vuonna 2012.
Kuva Joonas Mäkipirta

”Ja sit tota oltiin alaikäsi et alaikäsi ei ollu mitään sielpäin, silloin ei ollu ees festareita, itseasiassa et siinä mielessä mielenkiintoista et kuin monta festariä sil seudul on silloin tehty et siinä on semmonen selkee murrosvaihe. Niin tosiaan et alaikäsinä ei päästy mihinkään, ja toisaalta et omille bändeille ni tota ni ei vaan ollu paikkoi missä esiintyy.” – H1

”Se vähä oli vissiin sillai et yks tyyppi oli jääny siitä, et olik siinä jopa välivuosi ettei ollu mitään rocktapahumaa rannas, ni semmonen henkilö oli siinä sit semmosta rocktapahumaa siinä vuosikaudet pitäny. Mut sit hän jäi siitä pois ja tuli ninkun tyhjä tila tämmösen tapahuman varalle.” – H2

”Plus et siellä ei silloin ollu mitään keikkapaikkoja ihan hirveesti. Silloin oli just lopettanu se Tehdas missä nykyään on joku Sedun mesta ja sit ei varmaan, sit silloin Dominossa kävi jotain isompia bändejä mut ei ollu mitään missä olis ollu jotain pienempää tai paikallisia orkkia vetääs.” – H3

Huomattavaa haastateltavien lausunnoissa on myös tietynlainen huoli paikallisesta toiminnasta yleisesti, paikkakunnan yleisilmeestä sekä kulttuuritarjonnasta, johon toimijat ovat pyrkineet järjestämillään tapahtumillaan vaikuttamaan, niin että paikkakunta säilyisi edelleen elinvoimaisena ja yleisilme ihmisille olisi positiivinen. Huoli omasta kotikaupungista on läsnä vaikka haastateltavat, ainakin haastatteluhetkellä, itse asuvatkin muualla kuin kotipaikkakunnillaan.

”Toi, et nyt on ninkun kymmenen vuotta tehty ja oikeestaan juttu ny on se et halutaan tuoda semmosia persoonallisia ja potentiaalisia bändejä paikkakunnalle ja halutaan et paikkakunta muistetaan jostain muustakin ku ydinvoimalasta. Sivuhuomautuksena.” – H1

”Et mun mielestä on helvetin hienoo et tämmöstä järjestetään, kuitenkin pieni kylä kyseessä mut silti täällä on ninkun paljo nuoria ihmisiä ja niille pitää tarjota jotain tämmösiä elämyksiä. Emmää ny sano et tää ny mikään perähikiä on mut se just et ei ninkun alle 18-vuotiaat ninkun hirveen usein pääse kuuntelemaan rockmusiikkia ninkun tollai mitä tos festarissakin on et, ei täs lähialueilla ihan hirveesti tämmösiä kans ninkun oo.” – H2

”Mut kyl mää luulen et mein festari silloin autto sitä et paikkakunnalla alko syntymään kaikkee. Siis sellasta et ihmiset alko järjestämään tapahtumia ku siellä oli semmonen muutaman vuoden hiljanen et mitään ei ollu missään ni mää luulen et se vaikutti aika paljon siihen.” – H3

Omalla toiminnalla on siis pyritty vaikuttamaan paikkakunnan yleisilmapiiiriin ja kulttuuritarjontaan. Huoli haastateltavilla oli myös tietynlaisesta toiminnan jatkuvuudesta ja samalla he kokivat oman toimintansa melko ainutlaatuisena.

Ainutlaatuisena sen vuoksi, että haastateltavat kokivat, ettei vastaavanlaista toimintaa olisi mitä todennäköisimmin järjestetty ilman heidän panostaan ja huoli toiminnan jatkuvuudesta tulevaisuudessa välittyi vastauksista kun haastateltavilta kysyttiin olisiko vastaavanlaista tapahtumaa olemassa paikkakunnalla ilman heidän tai muiden samoihin ryhmiin kuuluvien järjestäjien panosta. Merkittävänä huolenaiheena mainittiin myös tarve saada mukaan uusia tekijöitä joiden myötä toiminnan jatkuvuus varmistuisi.

”Ei. Kyl mää uskaltasin vastata et ei olis. Et en usko, et meidän ollaan jossain vaiheessa yritetty saada lisää porukkaa ja mukaan noita nuorempia ja semmosia ketä asuis paikkakunnalla mut ku ei siellä oikein oo sitä kiinnostunutta eikä oo ninkun tällstä ninkun rock-musiikin kanssa olevii.” –H1

”Niin no siis, kyl mun mielestä ensinnäkin se et ketä tätä sit tekis jos ei ite tekis, kai sieltä sit joku ehkä nousis ja rupeis järjestään mut et tää homma on toiminu niin helvetin hyvin. Mä oon sitä kauheesti koittanu miettiä et onks tässä ninkun tavallaan sit tällä hetkellä ketään ninkun jatkajaa mahdollisesti tälleen.” –H2

”No ei ainaka noin pitkään. Ku niitä on ollu kaikkia semmosia lyhytaikasia viritelmiä siellä jonkun verran. Ja mut emmää tosiaan usko et kukaan olis siellä kymmentä vuotta viittiny mitään ilmaistapahtumaan järjestää. Mut ei meille ihan hirveenä oo nyt kyl tullutkaan ketään uusia jotka olis aktiivisesti siinä mukana, ehkä yks tai kaks siinä viimisen kolmen vuoden sisällä. Et väistämättä se jossain kohtaa kuitenkin muuttuu siihen et se on enää se kaveriporukka et jaksaks se enää mut katotaan ny vielä pari vuotta.” –H3

Eräs haastateltavista ilmaisi huolensa oman toiminnan jatkuvuuden lisäksi myös musiikki- ja kulttuuritoiminnan jatkuvuudesta yleisesti paikkakunnalla. Lausunto osoittaa kiinnostusta ja aitoa huolta kotipaikkakunnan kulttuuritarjonnan laajuudesta ja jatkuvuudesta eli siis toiminnasta jota henkilöt ovat omalla toiminnallaan pyrkineet kehittämään ja edesauttamaan.

”Mut et, et täällä on ollu semmosia et on ollu paljo bändiehtoja esimerkiks tossa baarissa ollu ja kyl tääl ninkun jotain semmosia toimijoita on ollu ketkä on jaksanu vääntää jotain tommosta kulttuuria tänne mut sit täältä kans vaan porukka muuttaa pois ja tekijät häviää. Et jos tuolta uudesta sukupolvesta ei nouse jotain tyyppiä ni sit se on kans vähä et se voi ninkun jäädä. Ja jos se jää ninkun pidemmäks aikaa ni se unohtuu ja sit semmosta ei välttämättä koskaan enää jatketa, et sen takia ku tämmöstä pidetään ni tähän ei sais tulla pitkää paussia et jos mekin lopetettais tää ni se ei vaan ninkun unohdu” –H2

4.3 ”Halutaan tehdä semmosta hyvää mihin me ite haluttais mennä” – Tavoitteena hyvä tapahtuma ja hyvä olo

Haastattelujen perusteella eräs tärkeimmistä kriteereistä oman tapahtuman järjestämiseen liittyy siihen, että järjestetään tapahtumaa jossa itsekin haluaisi vierailla. Haastateltavien vastaukset eivät siis juurikaan poikenneet Donald Getzin tutkimuloksista, joiden mukaan voittoa tavoittelemattomien festivaalien järjestäjien tyypillinen kuvaus toimintamalleistaan ja tavoitteistaan oli tuottaa festivaaleja joissa he haluaisivat itse vierailla.⁴³

”Et siinä on se juttu. Et sitte, mut ei-hän me tehdä esimerkiksi, nii emmää tiä, se on tavallaan et me halutaan tehdä semmosta hyvää mihin me ninku ite haluttais mennä et ei se oo sillai et me halutaan vaan et kuntalaiset saa vaan jonkun kivan tapahtuman ja et me tehään se niille.” –H1

”Ni et sit järjestetään sellasta festaria millä olis itekin mukava käydä katto-massa, ni et tavallaan siinä on se et sitä tavallaan järjestää omille kavereilleen tapahtumaan mihin tulee vähän jo-tain muitakin juttuja.” –H3

Jaakko & Jay Keltorockissa vuonna 2009. Kuva Hanna-Maija Lehtonen

Itse tapahtumapäivän järjestäjät kokevat erittäin merkityksellisenä hyvän olon tunteen ja motivaation lähteenä. Haastateltavat kuvailevat itse tapahtumapäivää niin palkitsevana, että jo pelkästään se motivoi järjestämään festivaalia aina uudelleen.

”Mut tota et mä luulen että toi ydinporukan motiivi on aika pitkälti tää sama et halutaan tehdä hieno tapahtuma ja se on ninkun niin hieno juttu kerran vuodessa. Et joka vuos festarin jälkeen on semmonen olo et vitsit ku oli hienoo. Et et ei se ollukka niin paha ku yleensä siinä on keväällä ninkun aika paljon sitä hommaa. Kyl se vaan on et ku se tapahtuma on onnistunu ni sit sitä haluaa vaan jatkaa.” –H1

⁴³ Andersson & Getz 2009

”Ja se on hieno tunne kattoa siinä ehtoosti ku siinä on muutama sata ihmistä rannasa nauttimasa hienosta kesäpäivästä ja hyvästä musiikista. Et siinä tulee vaan semmonen hieno filis hitto et mää oon ninkun tavallaan saanu tätä aikaan et täs on nyt tämmönen hieno juttu menossa kyl se ninkun motivoi.” –H2

”Usein se tapahtumapäivä on useimmiten niin palkitseva et kaikilla on hyvä meno.” – H3

Haastateltavien kertomusten perusteella voidaan itse tapahtuman ajan ja keston olevan järjestäjille Abraham Maslowin ”huippukokemus” -käsitettä vastaava kokemus. Huippukokemus syntyy ja mahdollistuu ihmisen toteuttaessa itseään ja toimiessaan mielekkäällä tavalla. Huippukokemus on tapahtuma, jossa ihmisen minuus häipyy, yksilö tuntee suurta nautintoa sekä kadottaa ajan ja paikan tajunsa.⁴⁴ Vastaavasta kokemuksesta ja tilasta puhuu myös psykologi Mihaly Csikszentmihalyi. Maslowin huippukokemuksen tilalla käytetäänkin nykyään mieluummin Csikszentmihalyin käyttä *flow*-käsitettä. Csikszentmihalyi esittää että tietyissä tilanteissa ja tiettyjä asioita tehdessään ihminen nauttii olemassaolostaan ja kokee syvää iloa ja näistä optimaalisesta kokemuksista syntyy *flow*-tila, jolle on tyypillistä intensiivinen keskittyminen ja tehtävään uppoutuminen sekä ajan ja muun maailman unohtuminen. *Flow*-tilassa ihminen tuntee, että hänen kykynsä ovat täydessä käytössä ja hän hallitsee tilanteen.⁴⁵

”Ja sitku on se keikka ni se vaan täysin jotenkin pysäyttää sen mitä on ollu tekees eli keikan jälkeen pystyy rentoutuun ja pystyy vaan kattoon ja sit vaan jotenkin tuntuu et se vaan menee omalla painollaan. Et ehkä siin on just semmoen et päivällä ja aamulla on viel ninkun tosi semmonen et juoksee ympäriinsä ja hoitaa jotain juttuja ja sit ne alkaa jossain kohtaa meneen omalla painollaa.” –H1

”Että se et siinä ku bändi rupee soittamaan ja siihen saakka etku viiminen bändi lopettaa soittamisen ni se on ollu joka vuosi semmonen et aina ollu tosi semmonen mukava ja hieno filis.” –H2

”No siis semmonen ihan mukava ku sen pystyy aika hyvin hallitteen, toki siinä on tekemistä paljon mut sen pystyy hallitsemaan nykyään niin ku sen tietää.” –H3

44 Uusikylä 2012

45 Csikszentmihalyi 2005

4.4 ”Kyl se vaatii tommosen tietyn porukan siihen” – Festivaalin järjestämisen sosiaalinen ulottuvuus

Hyvin tärkeään rooliin ilmaisfestivaalien järjestämisessä haastattelujen perusteella nousi ryhmä jonka kanssa toimintaa toteutetaan. Ryhmän kiinteys (koheesio), ryhmän toimivuus ja tavoitteellisuus sekä tekemisen sosiaalinen ulottuvuus ylipäättään nousivat erittäin tärkeiksi tekijöiksi. Haastateltavien vastaukset kysymykseen ”Kuinka paljon mielestäsi ryhmä vaikuttaa toimintaan ja kuinka tärkeänä pidät sosiaalista ulottuvuutta toiminnassa?” olivat hyvin tyhjentäviä ja yksiselitteisiä. Ryhmään, jonka kanssa toimintaa on järjestetty, oltiin hyvin tyytyväisiä. Todettiin myös, että toimintaa ei todennäköisesti järjestettäisi, jos ryhmän koostumus ja henkilöt olisivat erilaisia.

Kelorock –talkoot vuonna 2011.
Kuva Karkki ja Parelma Ry.

” No, jos vaiks aattelee et tätä lähtis järjestään yksin ja sais vaikka jonkun rahan et nyt teen työkseni tätä festaria puol vuotta ni ei se olis se sama tapahtuma. Et kyl se on se tavallaan se porukka, et meit on oikeestaan vaan joku kolme tai neljä ketä keskustelee näistä sisällöistä ja ninkun sillai yleisesti mietitään sitä sillai ninkun aktiivisemmin mut silti se on se tosi tärkeä.” –H1

” No kyl mää pidän ainakin. Et ei se homma toimis jos siinä olis ninkun semmosia toisenlaisia ihmisiä et jos se olis semmosta et jos joku ninkun stressais kauheesti asioista tai olis ninkun semmonen päällepäsmäri ni ei se, et kyl se

vaatii tommosen tietyn porukan siihen mun mielestä. Et kyl sen ninkun näkee siitä festarista itestäänkin et se huokuu semmosta et tää on ninkun tehty rennosti.” –H2

” No siis tärkeä, ei sitä tehtäis jos siinä ei olis sitä. Et jos siinä olis huonompi meno siinä yhdistyksessä ni eihän sitä niin kauheesti järjestäis. Ja sen takia se on vaikeee sano et miten se vaikuttais et jos ne olis erilaisia ne ihmiset, koska siinä nimenomaan on äärimmäisen helppoja ja äärimmäisen vaikeita ihmisiä mukana kokoajan mikä ehkä on ollu myös se etu ja sit noi vähä vähemmän motivoituneet ihmiset on tippunu pois sen mukaan ku ne ei oo kestäny enää muuta porukkaa siinä yhdistyksessä. Mut se on ihan, ihan hauskakin et on välillä vähän erilaisten ihmisten näkemyseroja mun mielestä se on vaan hyvää meininkiä.” – H3

Vastavirtarock talkoot vuonna 2012. Kuva Joonas Mäkipirta.

Ryhmien toimivuutta ja muodostumista voidaan selittää sosiaalipsykologi Leon Festingerin sosiaalisen vertailun teorialla. Festingerin mukaan ihminen rakentaa sosiaalista todellisuuttaan vuorovaikutuksen kautta, jossa olennaista on mielipiteiden keskinäinen vertailu. Vertailu johtaa yhteisten näkemysten syntymiseen ja niistä tulee siten kunkin yksilön omia näkemyksiä. Festingerin teorian mukaan ihmiset myös kaihtavat kovin eri lailla ajattelevia ja hakeudumme vuorovaikutukseen niiden kanssa jotka jo tuntuvat ajattelevan melko lailla samoin kuin me.⁴⁶

Haastateltavien ilmaisfestivaaleja järjestävistä ryhmistä kahdessa tapauksessa on ollut kyse jo pitkään ennen festivaalijärjestämistä yhdessä toimineista ystävistä ja yhdessä tapauksessa ryhmä on muodostunut pelkästään festivaalinjärjestämistä varten. Alun perin festivaalinjärjestämistä varten koottu ryhmä toisilleen tuntemattomia ihmisiä on nykyään hyviä ystäviä keskenään. Toisaalta kyseinen seikka vahvistaa Festingerin teorian siinä mielessä, että samoin ajattelevat ihmiset hakeutuvat yhteen. Lisäksi yhteisen näkemyksen omaavat ryhmät ovat toimivia ja ryhmillä on suuri koheesio. Ryhmän koheesion eli ryhmän kiinteyden mittana voidaan käyttää ryhmän sisäisiä ystävyyssuhteita.⁴⁷ Haastateltavien lausunnoista voi myös osasta päätellä sosiaalisen ulottuvuuden vähentymisen ajan myötä, mikä koetaan huonona asiana festivaalinjärjestämisen kannalta.

”Se on niinku jotenkin nin iso kokemus tavallaan ain joka kerta ja et et noita lähipiirin kavereitaka ei nää hirveesti vuoden aikana ja sit on ninku semmonen tiivis festarileiri siinä just ennen ja se on sit tuonu sitä hyvää aina.” –H1

Klustermus talkoot vuonna 2011. Kuva Lauri-Matti Parppe

”Ja toi kyl mää sanoisin et meillä on muutenkin tää porukka ku sitä järjestää ni on ollu kavereita aina ja pitkään keskenämme et kai se on ninkun semmosta yhdessä olemista ja sellasta mukavaa et emmää usko et siinä on mitään isompaa et se on vaan helvetin hauska talkoilla ja ottaa kaljaa siinä lomassa ja toivoa et kaikki menee hyvin. Et siitä ei oteta mitään stressiä sen enempää ja siihen on vaan ajautunu semmosta porukkaa ketä on samalla aaltopituudella. Et sinne ei oo tullu mitään diktaattoria päättämään ja kaikki päätetään yhdessä ja tehdään ja päätetään hommat yhdessä.” –H2

⁴⁶ Helkama ym. 1998

⁴⁷ Helkama ym. 1998

”Varsinkin se ninkun yhdistyksen hallituksen porukka on erittäin hyviä ystäviä mut se on vaan harmi et ehkä ninkun just viime aikoina ei oo ollu niin paljon sosiaalista ulottuvuutta ku olis pitäny olla jotta siinä... Ei se o vaan eiks se oo ninkun se vanha RHCP:n ”It’s not just playing in the band, it’s being in the band” et on vähä ninkun se et viime aikoina et ei oo vaan järjestämässä sitä festivaalia ku myös on osa festivaalia et se on vähä puuttunu viime aikoina se sellanen kollektiivisen hulluuden määrä mikä on ollu aika...” –H3

Ryhmän toimivuuden kannalta tärkeitä lähtötekijöitä ovat paitsi ihmisyksilöt erilaisine persoonallisuuksineen mutta myös heille yhteinen tavoite.⁴⁸ Tavoitteen saavuttamista edesauttaa ryhmän yhteinen näkemys asetetusta tavoitteesta ja ryhmän kiinteys. Yhteiseen tavoitteeseen pyrkiminen lisää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja motivoi tekemään työtä tavoitteen saavuttamisen eteen. Tietyn tavoitteen asettaminen ja sen saavuttamiseen pyrkiminen näin ollen ruokkii itse itseään lisäten ryhmän toimivuutta ja yhteenkuuluvuutta. Toisaalta jos ryhmä ei ole tarpeeksi kiinteä saattaa asetettu tavoite olla liian vaikea saavuttaa ja ryhmän mahdollisesti hajoaa. Vaikka yhteiseen tavoitteeseen pyrkiminen ja toiminta saattaa välillä tuntua velvollisuudelta, niin koetaan tavoitteen saavuttaminen ja ryhmässä toimiminen kuitenkin etuoikeutetuksi ja palkitsevaksi.

”Ja nimenomaan vielä ku festivaali lähestyy ni se tunnelma tulee siitä et on se ydinporukka jolla on joku tietty tavoite.” –H1

”Ylipäätään kaikissa talkoissa et mikä se on se juttu siinä et miks sinne sit tulee porukkaa. Et kyl se ninkun et siinä tehdään jotain ja siinä on joku yhteinen päämäärä sitten ja niit ihmisiä yhdistää joku halu sit ninkun päästä sinne päämäärään.” –H2

”Et ehkä se velvollisuus auttaa sen et pystyy tai et tulee tehtyä ne asiat mitä tarttee tehä mut sit se et se tuntuu välillä etuoikeutulta et pystyy tekemään jotain tollasta et tekemään sellasessa porukassa ni se on se palkitseva puoli siinä.” –H3

Haastateltavien näkemyksen mukaan ryhmän jäsenet ja festivaalien talkooväki ovat kaikki mukana järjestämässä festivaalia, koska ihmiset haluavat olla osa jotain isompaa kokonaisuutta, tuntea oman toimintansa merkitykselliseksi ja kuulua ryhmään.

”Tietyl tavalla ne haluaa olla osa sitä juttua. Et se on ninkun jo sillai osaks itsestäänselvyyys et porukka tulee, ne tietyt ihmiset tulee tekeen sen tietyn jutun sinne itse tapahtumaan. Et kyl siin on varmaan se et on kiva olla osa sitä juttua.” –H1

”Ja sit muilleki joillekin niistä ihmisistä se on mukava tilanne tuntea ittes tärkeeks ja päästä duunaamaan tommosta isoa, olemaan osa sellasta isoa juttua mikä tuntuu kumminkin isommalta ku mitä itte on.” –H3

48 Suoninen ym. 2010

4.5 ”Optimaalinen tilanne on se et kaikilla on vitun hienoa” – Solidaarisuutta ja ilmaista kulttuuritarjontaa

Vaikka haastateltavat osittain antoivatkin aikaisemmin tekstissä ilmi tulleen perusteella ymmärtää, että he järjestävät festivaaleja pitkälti itsekkäistä syistä ja tekemisessä on mukana vahvasti itselle tekeminen, niin läsnä on väistämättä tietynlainen solidaarisuus yleisöä kohtaan kun tarkastellaan yleisötapauhtuman järjestämistä. Luonnollisesti hyvän ja onnistuneen festivaalin edellytyksenä on, että yleisö viihtyy, joten järjestäjien on myös mietittävä mitä yleisö haluaa ja myös mitä järjestäjät haluavat yleisölle tarjota. Yleisön viihtyvyys ja myös esiintyvien yhtyeiden hyvän edistäminen ovat vahvasti läsnä järjestäjien toiminnan motivoijana.

Lapko Vastavirta rockissa vuonna 2012. Kuva Joonas Mäkivirta

”Et sit se ninkun kasvo siihen et ollaan tavallaan haluttu tukea niitä pieniä bändejä mut et samalla toisaalta ollaan haluttu tuoda persoonallisia bändejä jostain muualta sinne mein yleisön nähtäville. Kyl mää koen et ku me otetaan esimerkiksi bändejä ni kyl me ajatellaan et mitä ihmiset haluaa, et se ei oo sillee et me otetaan vaan ne meidän. Et meillä on aina se et otetaan tosi laajasti erilaisii bändei tai ainakin yritetään et olis aika laajasti erilaisii

bändei et olis ninku monelle jotain et ei ninku oteta mitään tiettyä genree esimerkiksi ninku kaikkee. Et kyl mää ninku siinä kohtaa koen et siinä tehdään paljon ninkun muille, mut et toisaalta siinä on myös se et mitä me halutaan antaa yleisölle.” –H1

”Mut et kyl se tässä ny ku ollaan lähemmäs kolmeekymmentä ja ollaan kymmenen vuotta tehty tätä ni kyl sinne otetaan semmosia bändejä kaveripiiristäkin mitä haluais ninkun et ne muutenkin pärjäälis ja et ne menestyis, et otetaan ninkun muutenkin semmosia orkestereja sinne. Ja mää uskon et se perusmotiovaatio on aina ollu siinä et halutaan tarjota ihmisille semmonen mukava ehto to siinä rannassa ja nimenomaan et sinne saa tulla ilman mitään sisäänpääsymaksua ja toivotaan tietysti et olis hyvä keli” –H2

Ilmaifestivaalien järjestämistä voidaan helposti joko järjestöpohjaiseksi tai epämuodolliseksi kansalaistoiminnaksi, jotka tiiviisti sisältyvät tai limittyvät kolmannen sektorin toimintaan. Kyseessä on siis voittoa tavoittelematonta ja vapaaehtoista toimintaa. Epämuodollinen kansalaistoiminta mainitaan tässä yhteydessä siksi, koska kaksi haastateltavien ilmaifestivaaleista toimii yhdistysmuotoisena ja yksi epämuodollisena yhteisönä. Filosofian tohtori Aaro Harju esittää, että suomalaiset koontuvat yhteen kiinnostavan asian merkeissä tai ystävien kesken. Tämän tyyppiseen toimintaan ei enää nykyään perusteta yhdistystä yhtä usein kuin aikaisemmin, koska nykyihmiset ja erityisesti nuoret osaavat toimia ilman yhdistysrakennettakin ja halutaan keskittyä nimenomaan itse toimintaan.⁴⁹

Kolmas sektori sisältyy filosofian tohtori Aaro Harjun mukaan ”kansalaisyhteiskunta” -käsitteeseen, joka itsessään on pelkkiä järjestöjä paljon laajempi ja sisältää muunkinlaisia vapaaehtoistoimintoja.⁵⁰ Harjun mukaan kansalaisyhteiskunnan tuottamat merkitykset ovat henkisiä, kulttuurisia ja statuksellisia. Rakentaessaan merkityksiä ihmisille kansalaisyhteiskunta tekee itsestään tarpeellisen ja kiinnostavan. Esimerkiksi jos ihminen antaa arvoa kulttuuriselle elämykselle, hän hakeutuu kulttuuritarjonnan pariin. Järjestö voi tuottaa kulttuuritilaisuuden tai – tapahtuman yhtä hyvin kuin kunta tai yritys. Järjestön tai ryhmän tavoitteena on näin vastata ihmisten tarpeisiin. Ihmisen ilmaistessa tarpeen tai kun tarve poimitaan heikosta signaalista, menestymiseen pyrkivä järjestö, ryhmä, yritys tai kunta pyrkii vastaamaan palvelulla tai tuotteella kysyntään. Kyseessä on ihmislähtöinen toiminta ja vastatessaan ihmisten tarpeisiin, osoittaa yhdistys tai ryhmä halunsa olla kiinni tässä ajassa ja ihmisten todellisuudessa.⁵¹ Tärkeää näin ollen on olla herkkä ihmisten toiveille ja tehdä ihmisten toivomia ratkaisuja. Haastateltavien järjestämät ilmaifestivaalit ovat ilmeisesti jossain määrin vastanneet ihmisten tarpeisiin, koska festivaaleilla on riittänyt yleisöä jo kymmenen vuoden ajan ja järjestäjätkin ovat ilmeisen tyytyväisiä aikaansaannoksiin. Menestystä ei näissä tapauksissa mitata taloudellisin mittarein, vaan yleisön ja järjestäjien omilla positiivisilla kokemuksilla ja tyytyväisyydellä.

Niin sanottua vapaaehtoistyötä tehtäessä herää väistämättä kysymys toiminnan tavoitteista ja syistä. Ilmaifestivaaleja vailla taloudellista ja materiaalista hyötyä järjestävien kohdalla herää kysymys toiminnan mahdollisesti joko egoistisesta tai altruistisesta luonteesta. Järjestetäänkö toimintaa vain oman edun saavuttamiseksi vai onko kyseessä enemmänkin henkilökohtainen uhraus muiden ja yhteisön hyvän edistämiseksi? Vai onko kyseessä tilanne jossa vapaaehtoistyötä tekevä nauttii työstään ja yhteisö sekä yleisö hyötyvät?

49 Harju 2010

50 Harju 2010

51 Harju 2010

Egoismi on oppi, jonka mukaan jokainen ihminen huolehtikoon vain omista eduistaan ja oikeuksistaan. Altruismin kannattaja sanoo, aivan päinvastoin, että jokaisen ihmisen tulee huolehtia ennen kaikkea muiden ihmisten eduista ja pitää omaansa toissijaisena.⁵²

Näin ollen eettisen egoismin mukaan ihmisen tulisi aina toimia oman etunsa mukaisesti, huolimatta siitä mikä olisi muiden tai yhteisön etujen mukaista. Psykologiaan sovellettuna psykologinen egoismi on kanta/teoria jonka mukaan ihminen toimii aina itsekkäästi ja omaa etuaan tavoitellen. On siis välttämätöntä ja luonnollista, että jokainen ihminen tavoittelee omaa hyväänsä. Moraalifilosofisesti tarkasteltuna psykologisen egoismin erotteleva piirre onkin juuri oman edun ja hyvän korostaminen sekä näkeminen vastakohtana muiden hyvälle, koska normaalisti hyvää itsessään pidettäisiin tavoittelun kohteena ja tavoittelemisen arvoisena moraalifilosofian näkökulmasta.⁵³ Psykologisen egoismin mukaan oman edun tavoittelu olisi siis asia joka motivoisi ihmisiä eniten ja näin ollen ohjaa ihmisten käyttäytymistä ja toimintaa kohti omaa hyvää. Psykologisen egoismin tietynlaisena ongelmana voidaan pitää näkemystä, että yksittäisen ihmisen hyvä olisi yhtenevä myös yhteisön hyvän kanssa, jolloin psykologisen egoismin tavoitteet eivät olisikaan vastakkaisia yhteisön hyvän kanssa.

Eettinen egoismi voidaan jakaa kahteen ryhmään, klassiseen ja subjektiiviseen teoriaan. Subjektiivinen teoria nojaa ja tarkastelee ihmistä pitkälti luonnontilassa jolloin ei ole mitään eettisiä periaatteita tai rajoitteita yksilöön kohdistuen ja jokaisen yksilön tulisi pitää huolta omasta elämästään ja oikeuksistaan. Klassisen teorian mukaan jokaisen ihmisen tulee toteuttaa omaa luonnettaan ja jokaisen ihmisen hyvä on hänen vapaata toimintaansa omien päämääriensä hyväksi.⁵⁴ Vapaus on tässä tapauksessa aitoa itseilmaisua, mutta kuitenkin niin, että toimija asettaa itseilmaisunsa ja etunsa muiden etujen edelle. Muutoin klassinen egoismi saatettaisiin nähdä kaiken sallivana liberalismina.

Egoismi ihmisen toimintaa määrittävänä ja ohjaavana tekijänä sekä motiivien luojana on periaatteessa melko yksinkertainen ymmärtää. Ihminen toimii, käyttäytyy ja tekee asioita vain saavuttaakseen itselleen hyvää ja etuja, samalla asettaen muiden ihmisten hyvän ja edut toissijaisiksi. Mutta kuten edellä jo todettiin, saattaa ihminen egoistisesti toimiessaan edesauttaa samalla ikään kuin vahingossa myös yhteisön hyvää.

Altruismia pidetään yleisesti egoismin vastakohtana, kyseessä on siis oppi ja teoria jonka mukaan ihmisen on uhrauduttava muiden ihmisten etujen vuoksi ja pitää omaa etuaan toissijaisena. Toisin kuin egoisti uskoo, että oma etu on aina toteutet-

52 Airaksinen 1987

53 Airaksinen 1987

54 Airaksinen 1987

tava, on altruisti sitä mieltä että on uhrauduttava sellaisissakin tilanteissa jotka johtavat menetykseen.⁵⁵ Altruismia voidaan tarkastella etiikan tai moraalifilosofian lisäksi myös psykologiselta kannalta, jolloin psykologisesta altruismista luonnollisesti muodostuu vastakohta psykologiselle egoismille ja sitä toteuttavan ihmisen suurimpana tavoitteena ja motivaationa nähdään muiden ihmisten hyvän edistäminen oman hyvän kustannuksella.

Puhtaan psykologisen altruismin olemassaolosta on käyty jonkin verran keskustelua ja lopullista vastausta on hyvin vaikeaa antaa altruismin moninaisen luonteen takia. Altruismin paradoksi piilee sen kaksoisluonteessa, sillä useasti toimiessaan altruististen periaatteiden mukaisesti tavoittelee ihminen kuitenkin omaa etuaan sekä mielihyvää itselleen ja näin ollen kysymys altruististen tekojen itsekkyydestä ja egoistisesta luonteesta nousee esille. On olemassa myös niin sanottua vastavuoroista altruismia, jota on alun perin sovellettu evoluutiotieteisiin, mutta käytetään myös yhteiskuntatieteisiin. Vastavuoroinen altruismi perustuu teoriaan jossa yksilön altruististen tekojen motiivina on saada vastavuoroisesti altruistisia tekoja takaisin. Samaten vastavuoroisen altruismin kohdalla herää kysymys onko kyseessä yksilön taholta edes oman hyvän uhraaminen muiden vuoksi, koska motiivina on myöhemmin edistää omaa hyvää jollakin tavalla.

Egoismi ja altruismi ovat sinällään melko hankalia käsitteitä ja niiden kautta voi olla vaikea tulkita ja tutkia yksittäisen ihmisen motiiveja, motivaatiotekijöitä ja käyttäytymistä, koska puhtaan egoismin ja puhtaan altruismin esiintyminen yksilössä ja käyttäytymistä määräävänä tekijänä on erittäin epätodennäköistä ja harvinaista. Kuitenkin yksilön toimintaa ja käyttäytymistä voidaan tutkia ja tulkita niillä perusteilla mihin toiminnalla tähdätään ja mitkä ovat toiminnan motiivit. Esimerkiksi onko jonkin toiminnan lähtökohta hyvän luominen itselle, muille vai sekä että ja kenen hyvää ja etua kulloinkin tietyllä toiminnalla tavoitellaan. On siis määriteltävä tietyn toiminnan syyt ja motiivit ennen kuin toiminnasta voidaan sanoa onko se egoistista eli omaan hyvään tähtäävää vai altruistista eli muiden hyvään tähtäävää itse samalla jollain tavalla uhrautuen.

Haastateltavien lausuntojen perusteella kyseessä on tilanne, jossa egoismi ja altruismi sekoittuvat ja seuraa tilanne, jossa oma mielekäs toiminta johtaa myös muiden hyvinvointiin. Järjestäjien edellä mainitsemista ”itsekkäistä syistä” järjestetty tapahtuma tarjoaa yleisölle ja yhteisölle hyvää. Yleisön hyvinvoinnista tulee yksi tärkeä syy järjestää tapahtumaa, oman itsensä toteuttamisen lisäksi. Yleisön ja yhteisön viihtyvyys lisää järjestäjien omaa hyvää oloa ja lisää järjestäjien halua toteuttaa tapahtuma.

”Ku me siirryttiin ulos ni me ajateltiin et tärkeintä on et ihmisillä on kivaa ja se et me saada se ninkun piha täyteen jengii ja sit et se on ninkun hyvä filis siellä.” –H1

55 Airaksinen 1987

”Nimenomaan se yleisön tyytyväisyys ni se on ninkun tärkeätä et se on tällä hetkellä kääntynyt ihan ninkun päälle et eka tulee ninkun bändit ja yleisö ja sen jälkeen tulee se oma hyvinvointi ja se oma filis että ninkun se on ninkun se kaikkein tärkein sit kuitenkin et muut nauttii. Et optimaalinen tilanne on se et kaikilla on vitun hienoa.” –H2

”Mut et niin, toki kyllä se ilmasuuskin tai se ilmasuus on kyllä varmaan myös toisaalta sen takia et haluaa et siinä on se ideologinen ajatus että se on kulttuurityötä tai siis sellasta et annetaan ihmisille jotain mitä ne ei muuten pystyis kokemaan ja sit ei kenenkään tärkeitä maksaa tai tehdä mitään sen eteen. Et siinä on jotain semmosta yhteiskunnallista solidaarisuuttakin sit mukamas siinä taustalla.” –H3

Ilmaifestivaaleja järjestävien yhdistysten tai ryhmien toiminta ei usein pelkästään rajoitu vain itse festivaalin tai muiden musiikkitapahtumien järjestämiseen. Tavoitteena on edistää laajempaa yhteiskunnallista hyvinvointia ja toimia yhteisön hyväksi. Hyvänä esimerkkinä yhteiskunnallisesta vastuunkannosta toimii erään festivaalin ansiokas työ syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Ryhmien tarkoituksena ja tavoitteena on myös osaksi edistää hyvinvointia kulttuuritoiminnan ulkopuolellakin.

”Me saatiin joskus jopa joku mitali jostain syrjäytymistäehkäisevästä työstä. Emmää tiä yhtään et miten mut ehkä sen takia et me on järjestetty pariksi kuukaudeks jollekin hampuuseille jotain tekemistä. Mut nekin ihmiset kyl aika nopeesti jättäyty siitä toiminnasta pois et ei me sitä syrjäytymistä ehkä enää estetä... Mut me itse asiassa ajateltiin et me järjestetään keväällä joku semmonen ninkun nuorten tapahtuma työpaja et noi 16-17-vuotiaat pääsisi te kokeilemaan tapahtumanjärjestämistä ja et jos sitä kautta löytyis jotain ihmisiä ketä haluais jatkossa tulla tekemään tota.” –H3

4.6 ”Ei niitä selkääntaputuksia tarvita” – Palautteen ja arvostuksen merkitys ilmaifestivaalijärjestäjille

Kuten jo edeltävissä kappaleissa on muutamassa yhteydessä todettu, kumpuavat haastateltavien festivaalien järjestämisen syyt useasti järjestäjistä itsestään ja tärkeää järjestäjille on todeta, että he ovat itse onnistuneet ja luovan toiminnan arvioinnin tärkeys kohdistuu lähinnä omiin kokemuksiin. Kuitenkin haastateltavat kokevat yleisön, esiintyvien yhtyeiden ja mahdollisesti kunnalta saadun palautteen ja arvostuksen tärkeänä, vaikkakaan eivät omien sanojensa mukaan välttämättä sitä kaipaa. Positiivinen palaute kuitenkin tuntuu hyvältä ja negatiivinen palaute mahdollisesti antaa tai on antanut lisää voimaa toimia edelleen ja joissain tapauksissa edesauttanut ryhmän toimintaa ja vahvistanut ryhmän yhteenkuuluvuutta.

”Mut siis kyl se on se palaute kaikilta ihmisiltä ja se et tuntuu et se on tavallaan joka vuosi semmonen haaste et saaks siitä niin hienon siitä tapahtumasta ku haluais. Et sit jos sää et oo käyny siellä ni et sää ehkä ymmärrä edes et mistä on kyse et sit just et... niinno arvostus tulee niiltä ketä käy. No kyl mää uskon et ne jotka mein tapahtumassa käy ni arvostaa.” –H1

Kokemäen kaupunki myönsi Vastavirtarockille kulttuuripalkinnon vuonna 2012.
Kuva Harri Kivenmaa

hienoo. Et mitä ihmiset sit varmaan ninkun arvostaakin et noi vääntää ninkun ihan tyhjistä tommosta juttuu.” –H2

”Et se on kivaa tai et tavallaan se on vaan plussaa ku ihmiset sanoo jotain tommosta (positiivista) ni ei olla ainaka kutsumattomia vieraita mut et. Mut et emmää tiä, alkuvaiheessa just sitä valitusta mitä ihmisiltä tuli siitä asiasta just jotain et miks mein bändi ei oo et se vaan ainaki, et me ollaan sen verran ärsyttäviä ihmisiä et se oli meille vaan sellasta ninkun buustia siihen et me oltiin tyytyväisiä siitä asiasta et hyvä meininki ku ihmiset vihaa tätä tai meitä ku me tehdään jotain. Lähinnä siis se et arvostaa mut siinä oli ninkun se et me tajuttiin et meillä ei oo ninkun penniäkä kiinni tavallaan. Et me voidaan sanoa ihan mitä vaan niille ihmisille ku mein ei tarvi olla huolissaan siitä et antaaks ne jotain pääsymaksua tai mitään meille.” –H3

Erityisen tärkeään asemaan haastateltavat nostavat omilla festivaaleillaan esiintyvien yhtyeiden arvostuksen ja palautteen. Yhtyeiden arvostus koetaan tärkeäksi, koska järjestäjät itse ovat aloittaneet festivaaliensa järjestämisen saadakseen omat yhtyeensä esiintymään ja soittavat itse keikkailevissa yhtyeissä. Näin ollen artistien viihtyvyys koetaan henkilökohtaisesti tärkeäksi ja toimii eräänä onnistumisen mittarina. Lisäksi artistien viihtyvyyden koetaan helpottaneen järjestämistä ja edesaut-

”No emmää tiä, ei nyt mitenkä ihan hirveesti oo mitään selkääntaputuksia tullu et kaisse on kans sit muodostunu kans semmosks ku tässä ollaan kymmenen vuotta painettu ni ihmiset vaan olettaa et se joka vuosi tulee vaan se rokki ja se vaan jotenkin mystisesti vaan ninkun tapahtuu siinä. Et mulle ei ninkun henkilökohtaisesti oo tultu sanomaan et hitto, et hienoo ku jaksoitte vääntää. Enkä mää ninkun semmosta tarvikkaan. et kyl sen ninkun näkee ihmisten naamoista sit sillon b-hetkenä et niillä on helvetin hienoo ja et jos sitä ei olis ni niillä ei olis

taneen tulevien festivaalien rakentamista. Esiintyjät koetaan kuuluvan itsensä järjestäjien kanssa samaan ryhmään ja esiintyjät antavat palautteen helpommin.

”Mää luulen et meillä tulee vielä enemmän bändeiltä sitä palautetta et se on ninkun hyvä kysymys et onks se se bändien vai yleisön, ehkä se on sekä että mikä siin on tärkeitä. Ku meillä on bändien kanssa ajatus ollu sillai et kohdellaan bändejä niinku me haluttais et meitä kohdellaan ku me mennään johonki keikalle. Et se on ehkä mikä on huomattu jo aikaa sitten et sen takia me myös saadaan tosi halvalla jotain bändejä.” – H1

”Et kaikki bänditkin on ollu tosi ymmärtäväisiä ja bändeiltä on tullu paljon kiitosta, et se täytyy sanoa vielä. Et se ninkun nekin ninkun ymmärtää sen ninkun tilanteen luonteen et se on ninkun semmosta mukavaa hengailua ja olemista.” –H2

Sidosryhminä ilmaisfestivaaleille toimivat kaupungit ja kunnat sekä yritykset. Julkisen vallan tuki on ilmaisfestivaaleille ensiarvoisen tärkeää jo pelkästään alueiden käyttöön saamisen, mutta myös muun tuen vuoksi. Kuitenkin haastatellut ilmaisfestivaalien järjestäjät ilmaisivat osittain eräänlaisen arvostuksen puutteen kuntien ja kaupunkien tahoilta sekä tietynlaisen turhautumisen julkisen vallan toimintaan ja suhtautumiseen ilmaisfestivaalejaan kohtaan, varsinkin festivaalien alkutaipaleella. Toisaalta kunnan ja kaupungin tuki koetaan tärkeänä ja sitä osataan myös arvostaa järjestäjien taholta, vaikkakaan sitä ei välttämättä osata kaivata.

”Ja sitä et onks järkeä asiaa on miettiny ehkä eniten ku on ollu kunnan kanssa jotain et esimerkiksi sillon yhden kerran talossa (jonka pihalla festivaali järjestetään) ja kunnan tiloissa toimivan yhdistyksen kanssa. Niin vähän silleen et jouduttin ku mentiin ulos(järjestämään festivaalia) ni yritettiin kertoon et ketä me ollaan ja me tehdään ihan hyvää tapahtumaa ja et ninkun et mikä mein meininki on et siinä ninkun tuntuu et siinä saa taistella tavallas sitä et joku järjestää pienessä kunnassa jotain tapahtumaa. Toisaalta kunnan se yleisilmapiiri festaria kohtaan ollu ollu ihan hyvä et kaikki ninkun joku nuoriso- ja kulttuuritoimi ja yritykset ni nehän on tosi hyvin mukana. Mut sit se on se pieni osa ku joskus on tullu jotain ni sit ottaa päähän.” –H1

”Mut emmää tiä, emmää usko et tätä ninkun kuitenkin sen takia sit tehdään et ninkun odottais jotain semmosta kauheeta tunnustusta. Et vaikka tänään saatiinkin toi kaupungin kulttuuripalkinto ni kyl se tuntu helvetin hienolta vaikka se pysti olikin ihan vitun ruma se pysti mut ninkun et helvetin hieno saada semmonen tunnustus et kyl tässä ninkun jotain on tehty oikein, nuorison ja kulttuurin hyväksi. Mut ei niitä selkääntaputuksia tarvita.” –H2

”Kyl välillä ninkun ihmiset kiittelee et hienoo ku jaksatte järjestää mut paikatellen siinä on kyllä ehkä välillä myös kaupungin puolelta ehkä vähä kunnioituksen puutetta ollu sillon tällön. Et se jotenki, et ku kaupunki, et nykyään kyllä ehkä saadaan ihan eri tavalla arvostusta mut alkuvaiheessa varsinkin tuntu vähä siltä et ne koki et me jotenki halutaan hirveesti niiltä vaikka me järjestetään niitten kaupungissa ilmaseks itte jotain mikä antaa niille jotain millä ne voi markkinoida niiden kaupunkia.” –H3

Vaikka yleisön, kuntien ja muiden sidosryhmien palaute ja arvostus ilmaisfestivaaleja kohtaa otetaan mielellään vastaan ja haastateltavat kunnioittavat niin yleisöä kuin tapahtumien järjestämisen mahdollistavia tahoja, niin loppujenlopuksi tärkeimpänä koetaan kuitenkin oman tekemisen arviointi ja omien saavutusten arvostus. Usko omaan ilmaiseksi tehtävään työhön on niin luja, että koetaan, ettei ihmisillä ja yleisöllä olisi varaa liiemmälti arvostella ilmaisfestivaaleja.

”Se et ite ymmärretään et on onnistuttu. Ni kyl sillä on iso merkitys.” –H1

”Mut joo siis et tavallaa se et ku on haukuttu siitä et mitä helvetti et täällä ei oo tarpeeks tai oikeet bändit tai täällä ei oo oikee jotain. Ni siis et sillonhan se on et pystyy sanomaan et ei meit kiinnosta et me tehdään tätä et tehkää itte omat tapahtumanne. Ja toisaalta sit jos joku kehuu ni sit siitä vaan tulee hyvä mieli. Et ei me sikäli olla mitään kauheen kriittistä koettu et joku olis haukkunu mut emmää ny usko et kenelläkään on mitään varaaka lytätä sitä ku ihmiset tosiaan tekee. Mut kyl sitä arvostusta on isompi ollu toki hiljalleen. Sitku sitä on huomattu et jotku ihan sellaset eläkeläisihmisetki tulee sinne vaan sanomaan sillon tällön tapahtumapäivänä ennen ku tapahtuma alkaa et hienoa ku jaksatte järjestää. Mut emmää ny usko et se mihinkään sikäli vaikuttaa kyllä.” –H3

4.7 ”Olis paljo kalliimpaa järkätä se maksullisena” – Ilmaisuus ja syyt

Yksi kiinnostavimmista kysymyksistä ilmaisfestivaalien kohdalla on se, miksi tapahtumaan pääsemisestä ei pyydetä yleisöltä lainkaan maksua vaikka pääsymaksun pyytäminen periaatteessa olisi täysin mahdollista? Tilanne on mielenkiintoisin varsinkin siinä tapauksessa kun ilmaisfestivaalien järjestäjät eivät itse henkilökohtaisesti hyödy tapahtuman järjestämiseen uhrattavasta työpanoksesta taloudellisesti lainkaan ja työmäärään suhteutettuna jonkinlainen pääsymaksuista kerättävä palkkio olisi useimmiten paikallaan. Haastateltavien vastaukset olivat melko yksiselitteisiä kun heiltä kysyttiin ovatko he harkinneet tapahtuman muuttamista pääsymaksulliseksi, laajentaa tapahtumaa ja muuttaa tapahtumaa voittoa tavoittelevaksi.

”Mä en oikein usko siihen bisnekseen. Kyl se ninkun on täsä se et se on se hyvä mieli kaikille ja se et se ei oo se tarkotuska et sitä saisi suuremmaks et se on just ninkun sopiva mitä siihen pihaan mahtuu.” –H1

”Ei tulis ikinä ninkun mieleenkään et me alettais pyytämään jotain sisäänpääsymaksua tosta. Et se on aina ollu se juttu siinä et kuka vaan saa tulla ja nauttia ja lähtee pois sitku huvittaa et siinä ei oo ninkun mitään rajoja et se halutaan sit tuoda niin helpoks vaan ku mahdollista ni kuulijoille tulla sinne.” –H2

”Olis ollu paljo kalliimpaa järkätä se maksullisena. Siinä on kaikki se aitaaminen ja se pääsyvalvonta ja pelkästään bändeille tarvis maksaa enemmän ni me ei makseta juuri mitään kenellekään ni se on just hyvä. Siis et kyl se tuntuu paljon järkevämmältä jos tälläi harrastelee jotain ni järkätä ilmaistapahtuma.” –H3

Syyt pääsymaksuttomuuteen ovat pitkälti aatteellisia, mutta myös samalla täysin loogisia ja järkevyyteen perustuvia. Hyvän vertailukohdan asiaan löytyy Eric Von Hippelin teoksesta ”Democratizing Innovation”, jossa Von Hippel on muun muassa tutkinut sitä, miksi ohjelmoijat ja koodaajat usein julkaisevat työnsä tai innovaatioidensa tulokset ilmaiseksi ja kaikkien käytettäväksi mieluummin kuin yrittäisivät ansaita työllään rahaa. Von Hippelin tutkimusten mukaan tietyn keksinnön patentoiminen, jakelu ja markkinointi tulisi huomattavasti kalliimmaksi kuin sen ilmaiseksi jakaminen. Ja koska keksinnön menestyksestä ja mahdollisesta tuotosta ei ole takeita, niin kannattavampaa on jakaa keksintö tai innovaatio ilmaiseksi kuin yrittää tuottaa keksinnöllä voittoa. Lisäksi muita mainittavia syitä Von Hippelin mukaan tiedon ilmaiseksi jakamiseen olivat saavutettu positiivinen maine muiden ohjelmoijien keskuudessa, ohjelmoijan parempi arvo työmarkkinoilla, ilmaiseksi jaetun keksinnön leviäminen laajemmalle, muiden vastaavien keksintöjen leviämättömyys ja keksinnön muuttuminen julkishyödykkeeksi eli yhteiseksi hyväksi.⁵⁶

Vastaavanlaisia syitä festivaalin pääsymaksuttomuuteen esittivät myös haastateltavat. Edellisissä luvuissa mainitun yhteiskunnallisuuden solidaarisuuden ja festivaalin julkishyödykkeisen luonteen lisäksi annettiin ymmärtää, että festivaalin järjestäminen ilmaisena on halvempaa, kannattavampaa ja vaivattomampaa kuin mahdollinen voitontavoittelu. Tärkeäksi koettiin myös, että festivaali saavuttaisi mahdollisimman suuren yleisön, jonka toteutumista ilmaisuus edesauttaa. Lisäksi yritystoimintamallimuotoinen toimintatapa aiheuttaisi haastateltavien festivaaleille huomattavan julkisen tuen menetyksen, jolloin pääsymaksuilla saavutettu tulo ei kattaisi enää kustannuksia. Järjestäjien itselleen kokemia ja saavuttamia henkilökohtaisia hyötyjä käsitellään seuraavassa luvussa.

”Me ajateltiin et jos me aidataan se ni sit mein tarttee jo nähdä vaivaa siihen silleen et ne ihmiset ei vaan tuu sieltä aidan yli tai ali ja sit se ei olis niin siistii. Ja sit me koettiin et se ninku se voitto ninkun siitä et olis joku pieni pääsymaksu ni se ei olis sen arvonon. Ja sit toisaalta kaikki tommonen alkoholipolitiikka sun muu et ku meillä on kuitenkin se et ikärajan ja koko perheen

tapahtuma ni nyt se on sillai suht siistist pysyny et sinne voi tulla sen vinkkupullon kanssa istuskelemaan ja mut kuitenkin se on aika hyvin käsissä ja et ei tarvi miettiä mitään annistelualueita ku se pihakin on niin pieni. Et ei tossa. Et kyllähän joskus jotku on ollu et miksette ota pääsymaksua ja laajenna ja kaikkee mut se ei ehkä oo se mein festivaalin tarkoitus.” –H1

”Kyl mää sanon et se ilmaistapahtuma on se juttu. Et siinä tulee sit niin paljon, et aina ku ruvetaan puhumaan rahasta sit ninkun enemmänkin ni hommat menee aina siinä kohtaa sit ninkun vitun vaikeeks ja sit ruvetaan riiteleen ja se menee semmoseks säätämiseks ja sit tarvis aidata se alue et siinä tulee ninkun semmosia todellisia vammasuuksia mitä tarvis tehdä ja et mitä... ku se on paikkanakin semmonen et se on helvetin vaikee aidata ja sulkea sit jonkun tietyn ihmisryhmän ninkun tapahtumaks et siinä ei oo mun mielestä mitään järkeä.” –H2

Klustermus yleisöä vuodelta 2011. Kuva Lauri-Matti Parppei

”No pari kertaa on sitä mietitty ja pari kertaa on tullu se vaihtoehto et mitäs nyt et pitäskö sit vaihtaa mut kyl se oli ihan alusta lähtien et ei ikinä muuteta maksulliseksi. Mut siinä on myös se et ku se maksais heti enemmän järkätä et jos se olis maksullinen. Vaiks siinä oliski se mahdollisuus et vois saada jotain katettakin, mut et se jättää meidät paitsi monien tukienkin ulkopuolelle ni myös sen takia että tarttis olla ja pitäis maksaa kaikesta vaan niin paljon enemmän. Et nyt voidaan nyhykkytellä ku me ollaan ilmaistapahtuma et antakaa

kaikkee ja sellasta. Mut et, sen takia sitä on hauska järjestää ku siinä ei oo myöskään taloudellista riskiä koskaan et siinä ei oo lippuriskiä sentin vertaa. Ain tietää sen et mikä siin on.” –H3

4.8 ”Oppinu et jaksaa kantaa helvetin raskaita tavaroita” – Festivaalijärjestämisen hyödyt

Vaikka hyötyjä ilmaisfestivaalien järjestämisestä haastateltavien mukaan ei taloudellisesti käytännössä ole ollenkaan, niin silti he luettelivat suuren määrän positiivisia vaikutuksia joita he ovat festivaalien järjestämisestä saaneet. Yksi merkittävimpiä hyötyjä joita he henkilökohtaisesti kokevat itse ja koko järjestäjäryhmän saaneen on ollut useiden asioiden oppiminen ja se että festivaaleja järjestäessään he ovat päässeet tekemään asioita joita he todennäköisesti eivät muutoin olisi tehneet. Oma festivaali nähdään myös turvallisena kenttänä kokeilla ja toteuttaa erilaisia asioita, joita muutoin ei ehkä tulisi kokeiltua.

”Kyllähän tää on tää festivaali meille siis tälle ydinporukalle semmonen niin turvallinen kenttä toimia ja kokeilla kaikkee ja mää uskon et se sit on ninkun tuonu itsevarmuutta sit muuhun tekemiseen. Et ninkun ku miettii ninkun työelämään ja näihin muihin juttuihin et tää festivaali ny on vapaaehtoishomma mut sit toisaalta siellä on tarvinnu ihan alusta asti selvittää kaikki et miten asiat toimii.” –H1

”No totta kai siinä ny alussa oli semmosta et meille ei mitään muuta sanottu ku et tehkää jotain ni totta kai siinä joutu opetteleen kaikki asiat alusta ja on ihan ninkun kantapään kautta opittu sit ninkun asioita. Et pitää olla vaikka varastyrkkäri backstagella ja semmosta et ihan ninkun yleisesti et miten käytännön asiat hoidetaan. Ei niitä kukaan ollu meille sanomassa siinä et tehkää jatkät tälläi et kyl ne piti ihan ite sit vaan funtsia ja kattoa et miten ne menee.” –H2

Klustermus talkoot vuonna 2011. Kuva Lauri-Matti Parpei

”Jos ei nyt auttanu ni ollu kuitenkin semmonen aika oleellinen osa siinä et on pystynyt tai on ollu myös mahdollisuus tehdä jotain mitä ei muuten olis voinu. Ja sit se on kuitenkin tutustuttanu noi kaikki sponsorijutut et on oppinu tosta kaikesta taloudenpidosta ja tälläi myöhemmin ku on yrittäjäksi siirtynyt ni oppinu sitä meininkiä ja päässyt tekemään myös ne kaikki typerät asiat tai ne mokaukset sillai kantapään kautta noissa meiningeissä. Ja sit se on myös ku noit sponsoriasioita ja muita on haettu ni sen avulla on pystynyt tutustumaan aika paljon noihin kaikkiin yritysihmisiin ja sellasta mistä ehkä myöhemmin on ollu jotain apua.” –H3

Haastateltavat korostivat festivaalin järjestämisen suunnan omia ja muiden järjestäjien kiinnostusten kohteita merkittävästi ja useassa tapauksessa jopa johtaneen uravalintaan. Myös vastavuoroisesti ilmoitettiin omasta ja ryhmän jäsenten nykyammateista sekä erikoisosaamisesta olevan nykyisin paljon hyötyä festivaalin järjestämisen kannalta. Festivaalien järjestäminen on siis suunnannut ihmisten mielenkiintoa tiettyihin asioihin sekä mahdollistanut kehittymisen omalla alallaan. Lisäksi uskottiin järjestämisen hyödyttäneen ihmisiä ja itseä.

”Et huomaa et sillon alkuun et porukka teki sellasia juttuja mikä niitä kiinnosti siinä ja esimerkiksi joku meni opiskelemaan graafista alaa ja sillee et huomaa tavallaan et sen yhdessä tekemisen ja harrastamisen kautta sit saatto tulla ihan uravalintaakin. Et kyl siis mää uskon et mein ydinporukalle siitä on ollu tosi isostikin hyötyä et siinä on pystynyt just harrastamaan tämmöstä ninkun festarointia ja ninkun ehkä näkee asioita ympärillä ja eri tavalla.” –H1

”Mulle nyt siis henkilökohtaisesti tietty ku se liittyy tohon mun graafisena suunnittelijana olemiseen ja pääsee tekemään niitä julisteita ja tämmösiä ni siinä mulle tulee ainakin näkyvyyttä ja portfolioon lisää sivuja ni ihan suoraan se hyödyttää mua totta kai. Ja kyl mää uskon et siinä on ninkun muillekin semmosii et siinä pääsee ninkun hoitamaan semmosii asioita mitä ei ninkun muuten pääsis ehkä hoitamaan, soitteleen, järjestään aikatauluja, soitteleen bändejä ja tämmösii. Et siin on ninkun semmosta tapahtumanjärjestämisen juttuja mitä ei ninkun normaalisti emmää ninkun tommosta sit tekis vapaa-ajalla.” –H2

”No siis meillä on muutenkin mahdollisimman paljon et mein ei tarte ostaa mitään ni kaikki käyttää ammatillisentaitonsa siihen sen takia meillä onkin... tai onkin ihan hyvä että. Tai oikeastaan ainoa ihminen yhdistyksen hallituksessa kenen siviiliammattista ei oo mitään hyötyä sen tapahtuman kannalta ni on solubiologian tutkija. Et se ei oikeastaan edistä sitä festaria millään. Kaikki muu sit on just kirjanpitäjä, yks ihminen joka puuhastelee autojen ja sähköjen kanssa ja sit on ääniteknikko ja miksaaja.” –H3

Haastateltavat kokivat festivaalista olleen runsaasti hyötyä heidän oman ammattinsa harjoittamisen kannalta. Hyöty on koettu monella eri tavalla, niin näkyvyyden saavuttamisen festivaalin myötä kuin myös oman ammattitaidon kehityksen seuraamisen ja kehittämisen kannalta. Eräs haastateltava mainitsee uravalintansa tapahtuneen pitkälti sen vuoksi, koska halusi oppia lisää tapahtumien järjestämisestä ja siitä miten asiat tehdään oikeasti. Eräänä etuna työmarkkinoilla yksi haastateltava näkee myös ison ilmaistapahtuman järjestämisen olevan asia josta kannattaa mainita.

”Mähän hain opiskelemaan toisen Kelorockin jälkeen, ei vaan, joo siis joo, toisen Kelorockin jälkeen et sillon oli jo semmonen et sitä toista Kelorockia oli jo tehty sillä tavalla itsenäisesti kuitenkin et halus tietää et miten ne asiat oikeesti tehdään ku oli siinä omassa porukassa niin tekemisen meininki. Et kyllä mun oma uravalinta tulee aika pitkälti sieltä ninkun vapaaehtois tämmösen festarijärjestämisen kautta.” –H1

”Mulle ainakin ninkun henkilökohtaisesti ku mää oon tohon graafikkaan ja näihin hommiin panostanu ni... aina ku mä oon jotain julistetta tai jotain graafista juttua ni mä oon itekin oppinu siinä jotain uutta et mää ninku joka kerta koitan kebittää jotain uutta tekniikkaa ja siitä on hyötyä mun työhön ja tavallaan mää saan siitä näyttöä mun portfolioon ja ja se et ylipäättään et sää

järjestät jotain noinkin isoa ni ihmiset ehkä arvostaa sitä ja sitku toi tehdään aina ninkun ihan tyhjästä et meillä ei oo mitään isoja rahoja takana ni se on semmonen et mun mielestä mitä kannattaa ninkun mainostaa.” –H2

”Toi mein festarin graafinen ilme on huomattu aika hyvin, koska siinä on ollu aika erottuvat julisteet siis suhteessa muihin rokkifestareihin. Koittanu sillai kuvataiteen kautta lähestyä niitä, ni se on ollu ihan hyödyllistä mulle. Ja niist on päässy kyl tekemäänki semmosia. Joka vuosi vaan ollu kauhee stressi siitä ku ei se alkuperäinen idea toimi ja sit täytyy hätäpäissään keksi maaliskuussa viimein joku ajatus et mitäs siinä julisteessa tällä kertaa. Mut kyl siis, tommoset asiat siinä on ollu et ensimmäiset isot mainokset mitä oon tehny valtakunnallisiin lehtiin ni on ollu festivaalin julisteet.” –H3

Lisäksi haastateltavat kertoivat havainneensa järjestämisen myös muita etuja joista on ollut hyötyä heille henkilökohtaisesti, heidän omille yhtyeilleen ja muulle musiikkitoiminnalle jota he harrastavat. Kuten Von Hippelin tutkimuksessa tiedon tai keksinnön ilmaiseksi jakaneet ohjelmoiijat saavuttivat positiivista mainetta samalla alalla työskentelevien keskuudessa, niin samaten festivaaliensa myötä haastateltavat ovat pystyneet verkostoitumaan eri ihmisiin, saavuttaneet positiivista mainetta musiikkipiireissä ja pystyneet järjestämään mm. muita tapahtumia sekä laajentamaan ja harrastamaan musiikkitoimintaa eri muodoissa.⁵⁷

”Mut siis kyllä, varmaan ninkun motiivit et nykyään haluaa ehkä olla ylipäättään sisällä rockmusiikin kentässä ja toisaalta ku ite soittaa niin tota varmaan siis on kontaktejakin ihan eri tavalla.” –H1

”Mut siis on meil ny kaikkee ku meillä on sitä studiomeininkiin ja sellasta ni oppinu tekemällä hyvinki monista asioista ja tutustunu tiettyihin ihmisiin ja mein festivaalilla ny kuitenkin on jostain syystä semmonen hyvä maine jossain semmosissa musiikkipiireissä ni sen kautta on oppinu tutustumaan johonki lehdistöön ja semmosiin, vaikei ny paljoa mut kuitenkin vähä. Et on se ny kaikkee muutaki mitä on tehny ni sillä on voinu saada huomiota sen kautta et festari on liittyny jotenkin. Tai muuta semmosta ku on järjestäny niitä klubeja, paha sanoo et ehkä niitä ei oo kaikkia otettu irti niitä hyötyjä mitä olis voinu saada joskus. Mut kyl se on luonu semmosta sosiaalista verkostoa.” –H3

5. Lopuksi

Festivaalit ja niiden järjestäminen on mielenkiintoinen tutkimusaihe ja toisaalta myös aihe jota ei ainakaan Suomessa ole juuri tutkittu. Festivaalit ja etenkin rockfestivaalit luovan talouden kentällä muodostavat erikoisen ilmiön, jonka keskiössä on aineettomaan hyödykkeeseen perustuva vetovoima, joka sitten ihmisten, organisaation sekä tuotannon avulla muutetaan elämystuotteeksi, jota ihmisten on mahdollista kuluttaa. On pitkälti tuotantokoneiston ja organisaation tavoitteista, toimintamalleista ja motiiveista kiinni, halutaanko festivaalilla tuottaa taloudellista hyötyä ja voittoa, onko kyseessä yhteiskunnan tarjoama julkishyödyke vai onko kyseessä oman itsensä toteuttaminen vapaaehtoisesti ja samalla mahdollisen yhteisen hyvän luominen.

Festivaalit itsessään tarjoaisivat huomattavan paljon tutkittavaa niiden hetkellisen luonteen ja tavoiteltavan elämystuotannon näkökulmasta. Vaikka keskiössä on sama aineeton ja henkinen pääoma, joka useimmissa luovan talouden tuotteissakin on ja kyseessä on kuitenkin samanlainen tuote kuin useimmissa muissa esittävässä taiteissa, niin kysymys on kuitenkin isomman mittakaavan tuotteesta jossa itse festivaalin kokeminen on suurin elämys ja tuote jota tarjotaan ja pyritään rakentamaan.

Oman tutkimukseni keskiössä olivat ne motiivit ja syyt, miksi ihmiset järjestävät rockfestivaaleja ihmisille ilmaiseksi. Nimenomaan tekijöiden oma työ on ilmaista ja tapahtuma ihmisille on ilmainen. Toisaalta vapaaehtois- ja talkootyö ovat yhteiskunnassamme melko normaaleja asioita, mutta koska ajan henki painottuu pitkälti laskettavuuteen ja siihen, että työ on jotain jolle pitäisi voida laskea arvo, niin kysymys vapaaehtoistyöstä ja ilmaiseksi toimimisesta on mielestäni ajankohtainen.

Omata henkilökohtaiset mielipiteeni ja motiivit ilmaisfestivaalien järjestämisestä käyvät, ainakin osittain, ilmi Kymmenen Vuotta Vastavirtaan – dokumentista. Toisaalta, tutkimuksen aikana ovat omatkin ajatukseni ja mielipiteeni selventyneet ja jopa osittain muuttuneet huomattavasti verrattuna käsityksiin joita dokumentissa esitän, pitkälti koska dokumentti valmistui muutamaa kuukautta ennen tutkimuksen tekemisen aloittamista. Voin siis ainakin tässä jossain määrin todeta tutkimuksen saavuttaneen uutta tietoa ja näkökulmia, jos ei kenellekään muulle niin ainakin itselleni.

Ilmaisfestivaalien järjestämisen syyt ovat hyvin monitahoinen kokonaisuus jota lienee mahdotonta kuvailla täysin selkeästi ja yhtäpitävästi, varsinkin kun jokaisen järjestelyihin osallistuneen syyt ja motiivit ovat toisistaan poikkeavat. Samoin voisi osoittautua vaikeaksi selvittää yhtenevästi aivan mihin vain vapaaehtoistoimintaan osallistuvien syitä ja motiiveja.

Haastattelujen perusteella oli kuitenkin mahdollista muodostaa selkeitä teemoja, joiden perusteella oli mahdollista luoda tietynlainen kuva ja hahmotelma syistä joiden vuoksi ilmaisfestivaaleja järjestetään.

Suurimpana motiivina ja toiminnan alulle laittavana syynä voidaan todeta olevan tarve ja halu toteuttaa itseään. Toiminnan aloittaminen juontui pitkälti itsensä toteuttamisesta oman yrityksen kanssa ja halusta päästä esiintymään. Melko pian itsensä toteuttamisen fokus siirtyi itse festivaaliin, niin että festivaalista tuli järjestäjien produkti, jonka onnistumiseen ja kehittämiseen tähdätään. Luonnollisesti haluna ja tavoitteena on ollut ja edelleen on luoda hyvä tapahtuma. Suuri merkitys on myös toiminnan ja järjestämisen sosiaalisella näkökulmalla, samanhenkiset ihmiset nauttivat toimiessaan yhdessä ja kohti yhteistä tavoitetta pyrkiminen vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja lisää ryhmäkoheesiota, joka mahdollistaa onnistuneen tapahtuman järjestämisen ja luo kiinteitä sosiaalisia suhteita.

Järjestäjien toiminnan taustalla on myös tietynlaisen yhteiskunnallisen solidaarisuuden edistäminen, niin että kaikilla on mahdollisuus nauttia kulttuurista ilmaiseksi ja samalla järjestäjien tavoitteena on yrittää edistää kotipaikkakuntansa elinvoimaisuutta ja yrittää tarjota paikkakunnalla eläville ihmisille elämyksiä. Nimenomaan kaikille ilmaisen festivaalin järjestämisen taustalla on myös sekin mielenkiintoinen ilmiö, että pääsymaksullisen festivaalin järjestäminen on huomattavasti vaikeampaa ja kalliimpaa. Näin ollen pääsymaksun kerääminen ei mitä todennäköisimmin kattaisi maksullisen tapahtuman järjestämisen kuluja eli ilmaistapahtuman järjestämiseen on myös taloudelliset ja hyvinkin järkiperaiset syyt.

Ihmisten ja julkisen vallan arvostus ja palaute luonnollisesti otetaan vastaan ja rekisteröidään, mutta ilmaisfestivaalien järjestäjille arvostuksen merkitys on olematon. Arvostus ja positiivinen palaute tuntuu kuitenkin hyvältä ja jossain määrin edesauttaa festivaalin järjestämistä, mutta ei toimi minkäänlaisena motivaation lähteenä. Festivaalin järjestämisessä onkin kyse enemmän omista kokemuksista ja itsestä kumpuavasta onnistumisen tunteesta.

Festivaalin järjestämisestä on ollut järjestäjille myös hyötyä niin työelämässä kuin harrastuksissa. Festivaalin järjestäminen on tarjonnut tilaisuuden käyttää ja kehittää omaa osaamistaan monella osa-alueella ja tarjonnut näkyvyyttä omille kyvyille. Samaan aikaan festivaalin puitteissa on ollut myös mahdollisuus luoda suhteita jotka ovat edesauttaneet muiden harrastusten ja henkilökohtaisten tavoitteiden edistymistä.

Kritiikkiä tutkimustani koskien voidaan osoittaa itse tutkijan omaan näkökulmaan, aiheen omakohtaisuuteen ja läheisyyteen. Toisaalta näin syväluotaavaa ja läheltä tarkastelevaa tutkimusta olisi ollut todennäköisesti mahdotonta toteuttaa jos tutkija itse ei kuuluisi haastateltavien kanssa samaan festivaalienjärjestäjien ryhmään. Aiheesta olisi ollut mahdollista toteuttaa myös

laajempi tutkimus, niin että haastateltaviksi olisi otettu laajempi joukko ilmaisfestivaalien järjestäjiä eri puolelta Suomea. Toisaalta nykyisen tutkimuksen haastateltavien vastaukset olivat siinä määrin yhteneviä, että uskaltaisin väittää tuloksien olevan hyvin samanlaisia laajemmasta tutkimusaineistosta huolimatta. Toki on myös perusteltua väittää, että haastateltavien lausuntoja olisi ollut mahdollista analysoida enemmän ja tarkemmin erilaisten lähdeaineistojen perusteella. Itse kuitenkin koen, että suorat lainaukset haastatteluista kertovat ja selittävät asioita huomattavasti enemmän ja elävämmin kuin tutkijan mahdollinen puuduttava ja oletuksiin perustuva analyysi.

Tutkimuksestani nousevia ja mahdollisia tutkimusaiheita on useita. Esimerkiksi festivaalitutkimus Suomessa on lapsenkengissään, laajempi ja tarkempi aiheen tarkastelu todennäköisesti mahdollistaisi entistä parempien festivaalien järjestämisen. Kuitenkin merkittävämmäksi asiaksi näkisin tutkimuksen vapaaehtoistoimintaan liittyen. Mielenkiintoista olisi selvittää laajemmalti ihmisten toimintaa ja syitä vapaaehtoistoimintaan vailla palkkiota. Samanaikaisesti olisi kiehtovaa tutkia ja muuttaa vapaaehtoistoiminnan määrä eri sektoreilla laskettavaksi yksiköiksi ja esittää vapaaehtoistoiminnan merkitys taloudellisesti eri sektoreille. Toisaalta kaikkea toimintaa ei ole mahdollista eikä syytäkään muuttaa laskettaviksi yksiköiksi. Ilmaiseksi ja vailla palkkiota toimimisessa kun on aina läsnä jotain rahaa arvokkaampaa.

Lähteet

- Andersson, Tommy & Getz, Donald (2009) Festival ownership. Differences between public, nonprofit and private festivals in Sweden. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol.9. Iss: 2-3. s. 249-265. ISSN 1502-2250
- Airaksinen, Timo. 1987. Moraalifilosofia. Toinen painos. Juva. WSOY:n graafiset laitokset. 252 s. ISBN 951-0-14505-X
- Csikszentmihalyi, Mihaly. 2005. Flow, elämän virta. Helsinki. Rasalas kustannus. 426 s. ISBN 952-5421-26-0
- Falassi, Alessandro. 1987. Time out of time: essays on the festival. Festival: Definition and Morphology. Albuquerque, University of New Mexico Press. 311 s. ISBN 0-8263-0932-1
- Festarit. 2013. Saatavana osoitteesta www.festarit.org. Viitattu 21.8.2013
- Finland Festivals. 2010. Festivaalien taloudellisia avainlukuja 2010. Saatavana internetistä osoitteesta www.festivals.fi. Viitattu 16.2.2013.
- Getz, Donald. 2005. Event Management and Event Tourism. Toinen painos. Cognizant Communication Corporation. 440 s. ISBN 1882345460
- Getz, Donald & Andersson, Tommy & Carlsen, J. 2010. Festival management studies: Developing a framework and priorities for comparative and cross-cultural research. *International Journal of Event and Festival Management*. Vol. 1. Iss: 1. s. 29-59. ISSN 1758-2954
- Harju, Aaro. 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry. 232 s. ISBN 978-951-9461-42-7
- Helkama, Klaus & Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmela. 1998. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki. Oy Edita Ab. 378 s. ISBN 951-37-2407-7
- Helsingin Juhlaviikot. 2011. Vuosikertomus 2011. Saatavana internetistä osoitteesta www.helsinginjuhlaviikot.fi. Viitattu 22.8.2013.
- Ilosaarirock & Joensuun Popmuusikot. 2007. Joensuun popmuusikot ry:n säännöt. Saatavana internetistä osoitteesta www.popmuusikot.fi. Viitattu 20.2.2013.
- Kainulainen, Kimmo. 2005. Kunta ja kulttuurin talous. Tampere. Tampereen Yliopistopaino – Juvenes Print. 478 s. ISBN 951-44-6437-0
- Klustermus. 2013. Saatavana osoitteesta www.klustermus.fi. Viitattu 21.8.2013
- Linna, Eero. Heinonen, Visa & Kortti, Jukka. 2007. Vaikuttamisia ja valintoja. Tampere. Tammer-Paino. 218 s. ISBN 978-951-662-981-3
- Mossberg, Lena L. 2000. Evaluation of events: Scandinavian Experiences. Cognizant Communication Corporation. 161 s. ISBN 1-882345-40-1
- Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. 2010. Kulttuurialan kolmas sektori. Saatavana osoitteesta www.minedu.fi. Viitattu 18.2.2013.
- Opetusministeriö. 2011. Selvitys: Kulttuuritoimijoiden, luovan talouden ja palvelutuotannon toimintaedellytykset Suomessa. Saatavana internetistä osoitteesta www.minedu.fi. Viitattu 18.2.2013.
- Provinssirock ja Selmu ry. 2011. Selmu ry:n säännöt. Saatavana internetistä osoitteesta www.selmu.fi. Viitattu 20.2.2013.

Ruisrock & Tiketti. 2013. Vip-lipun hinta ja sisältö. Saatavana internetistä osoitteesta www.tiketti.fi. Viitattu 22.2.2013.

Suoninen, Eero & Pirttilä-Backman, Anna-Maija & Lahikainen, Anja Riitta & Ahokas, Marja. 2010. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki. WSOYpro Oy. 345 s. ISBN 978-951-0-34805-5

Söderholm, Stig. 1987. Näkökulmia rockkulttuuriin. Helsinki. Otava. 168 s. ISBN 9511096206

Tilastokeskus. 2007. Elämyskulutus kiehtoo yhä useampia samasta tuotteesta sekä hyötyä että elämystä. Saatavana internetistä osoitteesta www.stat.fi. Viitattu 25.2.2013.

Uusikylä, Kari. 2012. Luovuus kuuluu kaikille. Jyväskylä. PS-kustannus. 240 s. ISBN 978-952-451-572-6

Vastavirtarock. 2013. Saatavana internetistä osoitteesta www.vvrock.net. Viitattu 20.2.2013.

Von Hippel, Eric. 2005. Democratizing Innovation. MIT Press. 208 s. ISBN 0262002744

Liite 1.

Haastattelukysymykset

1. Kerros vähän jotain tuosta tein tapahtumasta. Koska perustettu ja ketä on ollut mukana ja mikä meininki teillä siinä yleensäkin on?
2. Mistä tuo idea tuohon touhuun alun perin sitten lähti? Että mikä on ollut se liikkeelle laittava voima tässä?
3. Onko toi touhu ja järjestäminen sinun mielestäsi kehittynyt kun aletaan kattomaan ihan tuosta alusta tähän päivään? Ja millä tavalla? Ja ovatko nuo järjestämisen ja säättämisen tavoitteet ja motiivit sitten muuttuneet?
4. No mikäs on sinun näkemyksesi asiasta, että kuin porukka sitten on lähtenyt tekemään tuollaista tapahtumaa ja minkä takia ihmiset mahdollisesti haluaa olla mukana järjestämässä tuota?
5. Osaatko yhtään sanoa, että mikä on ollut se tekijä mikä sinut on pitänyt tässä touhussa mukana alusta saakka ja näin kauan? Ja näetkö, että tästä olisi sinulle ja muille järjestäjille jotain hyötyä?
6. Mietitkö ikinä, että onko tässä mitään järkeä? Tarkoitan siis, että kuitenkin tuohon järjestämiseen menee aika paljon aikaa ja vaivaa, niin sen kautta sitä vois joku miettiä että kuin sitä sitten tekee?
7. Pääseekö tuossa järjestämisessä käyttämään jollain tavalla ns. erikoisosaamistaan ja mahdollista ammatillisia taitojaan? Ja onko tuosta häärimisestä sitten ollut joskus jotain hyötyä sellaisessa ns. oikeassa työelämässä tai jollain muulla elämän osa-alueella?
8. Mitä luulet, jos et sää tai nuo muut tyypit olisi tätä järjestämässä, niin olisiko paikkakunnalla kuitenkin joku tuollainen samanhenkinen tapahtuma?
9. Onko toi ilmaistapahtuma tässä just se juttu mikä tästä tekee erikoisen? Oletteko ikinä edes miettineet että ottaisitte pääsymaksua ja tavallaan yrittäisitte tehdä ”bisnestä” tuolla tapahtumalla?
10. Vaikuttaisiko toi mahdollinen rahan saaminen tuosta touhusta jollain tavalla noihin järjestelyihin ja tekisikö sitä sitten jotain enemmän ja paremmin ja erilailla?

11. Kuinka paljon ihmiset sinun mielestä arvostaa sitä, että joku jaksaa ja haluaa järjestää tuota tapahtumaa? Kuinka paljon tulee kiitosta yleensä? Ja kuin tärkeää palaute on sitten tuossa touhussa? Että onko se sellainen että se sitten riittää ja sillä jaksaa sitten järjestää?
12. Kuinka paljon sinun mielestäsi tuo porukka vaikuttaa siihen että millaista tuo touhu on? Että kuinka tärkeää tuo sosiaalinen ulottuvuus on tuossa hommassa?
13. Mitä kun on sitten itse tämä tapahtuma, niin oletko itse vastuussa kaikesta? Ja miten itse kuvailisit tuota tapahtumapäivää että miltä tuntuu sen itse tapahtuman aikana? Että onko stressiä vai levollinen olo vai millainen? Ja onko se tavallaan sellainen ”urheilusuoritus”?
14. Ja loppuun henkilökohtainen kysymys: Että tekeekö ihmiset tuota itselleen vai sille yleisölle/yhteisölle ja muille, esimerkiksi bändeille?

Liite2.

Haastattelut

Hanna-Maria ”Hansu” Lehtonen

Syntynyt vuonna 1985. Kotoisin Eurajoelta. Asuu Helsingissä. Valmistunut Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadiasta kulttuurintuottajaksi. Työskentelee tällä hetkellä Operaatio Pulssi! – nuorisohankkeen parissa koordinaattorina Helsingin kulttuurikeskuksessa. Järjestänyt ilmaisfestivaali Kelorockia Eurajoella vuodesta 2003 lähtien. Toimii puheenjohtajana Kelorockia järjestävässä Musiikkiyhdistys Karkki ja Parelma Ry:ssä. Soittaa kitaraa Euforia –yhtyeessä.

Juho Leppänen

Syntynyt vuonna 1984. Kotoisin Kokemäeltä. Asuu Nokialla. Opiskellut viestintää Satakunnan Ammattikorkeakoulussa sekä tietotekniikkaa Tampereen Ammattikorkeakoulussa. Lisäksi valmistunut Satakunnan oppisopimuskeskuksen kautta painopinnanvalmistajaksi. Työskentelee tällä hetkellä työnjohtajana ja AD:nä pakkausreproyritys Marvacossa. Järjestänyt Vastavirtarock ilmaisfestivaalia Kokemäellä vuodesta 2003 lähtien. Graafisen alan monitaituri ja tinkimätön musiikkimies. Soittanut ja laulanut lukuisissa yhtyeissä. Yhtyeistä tällä hetkellä aktiivisimpia Betrayal At Bepin ja Nick Noltes.

Lauri-Matti Parppei

Syntynyt vuonna 1984. Kotoisin Raumalta. Asuu Tampereella / Helsingissä. Opiskellut uskontotieteitä Turun Yliopistossa ja opiskelee tällä hetkellä elokuvaohjaajaksi elokuvataiteenlinjalla Aalto Yliopiston Taideteollisessa korkeakoulussa. Työskentelee tällä hetkellä graafisena suunnittelijana omistamassaan Kapitan – mainostoimistossa. Järjestänyt ilmaisfestivaali Klustermusta Raumalla vuodesta 2003 lähtien. Toimii Klustermus Ry:n puheenjohtajana ja on mukana pienlevy-yhtiö Kaakao Recordsin toiminnassa. Soittaa kitaraa ja laulaa Musta Valo –yhtyeessä.

